

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

MAAKUNTA-
KAAVA

UUDENMAAN 4. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA

Kestävää kilpailukykyä ja hyvinvointia Uudellemaalle

Uudenmaan liiton julkaisu B47 - 2014
ISSN 2341-8893
ISBN 978-952-448-373-5 (pdf)

Ulkoasu: Anni Levonen
Valokuvat: Tuula Palaste-Eerola

Verkojulkaisu
Helsinki 2014 | Päivitetty 2016

Uudenmaan liitto // Nylands förbund
Uusimaa Regional Council // Helsinki-Uusimaa Region

Esterinportti 2 B • 00240 Helsinki • Finland
+358 9 4767 411 • toimisto@uudenmaanliitto.fi • uudenmaanliitto.fi

UUDENMAAN 4. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA

Kestävää kilpailukykyä ja hyvinvointia Uudellemaalle

Tarkistettu maakuntahallituksessa 17.11.2014

Tietoa Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan laadinnasta

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on maankäyttö- ja rakennuslain 63 §:n mukainen suunnitelma, joka välittää tietoa maakuntakaavan etenemisestä, vaikutusten arvioinnista ja mahdollisuuksista osallistua maakuntakaavan valmisteluun. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa, ja sen ajantasainen versio on nähtävillä osoitteessa: www.uudenmaanliitto.fi/4vaihemaakuntakaava.

**Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan sivut osoitteessa:
www.uudenmaanliitto.fi/4vaihemaakuntakaava**

KUVAILULEHTI	5
JOHDANTO	6
1. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT	7
1.1. Maakuntakaava osana maankäyttö- ja rakennuslain mukaista suunnittelujärjestelmää	8
1.2. Maakuntakaavan asiakirjat	9
1.3. Uudenmaan maakunnan kehittäminen ja suunnittelu	9
1.4. Muita lähtökohtia kaavatyölle	10
1.5. Voimassa olevat maakuntakaavat ja Uudenmaan kaavoitustilanne	10
2. SUUNNITTELUN TAVOITTEET	12
2.1. Kaavaprosessin ja valmistelun periaatteet	12
2.2. Kaavan päätavoitteet	12
3. KAAVAN SISÄLTÖ	13
3.1. Elinkeinot ja innovaatiotoiminta	15
3.2. Logistiikka eli tavaraliikenne	16
3.3. Tuulivoima	17
3.4. Viherrakenne	18
3.5. Kulttuuriympäristöt	20
4. TIETOPOHJA JA LAADITTAVIA SELVITYKSIÄ	21
5. KAAVOITUKSEN VAIHEET, AIKATAULU JA PÄÄTÖKSENTEKO	23
6. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	25
6.1. Miksi arvioidaan	25
6.2. Vaikutusalueet	25
6.3. Mitä ja miten arvioidaan	26
7. OSALLISILLA ON MAHDOLLISUUS VAIKUTTAA	27
7.1. Miksi osallistuminen on tärkeää	27
7.2. Ketkä osallistuvat kaavan tekemiseen	27
7.3. Miten ja milloin voin osallistua	28
7.4. Mistä lisää tietoa	28
LIITE 1. AIKATAULU	29
LIITE 2. VALTAKUNNALLISET ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEET	30
LIITE 3. SANASTOA	35

KUVAILULEHTI

Julkaisun nimi

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma.
Kestävää kilpailukykyä ja hyvinvointia Uudellemaalle.

Julkaisija

Uudenmaan liitto

Raportin laatija

Uudenmaan liitto

Julkaisusarjan nimi ja sarjanumero

Uudenmaan liiton julkaisuja B47 - 2014

Julkaisu aika

2014

ISBN

978-952-448-373-5

ISSN

2341-8893

Kieli

suomi

Sivuja

36

Tiivistelmä

Neljännän vaihemaakuntakaavan päätavoite on luoda edellytyksiä kestäväälle, kilpailukykyiselle ja hyvinvoivalle Uudellemaalle. Kaava täydentää ja tarkistaa voimassa olevia maakuntakaavoja ja sen aikatahtain on vuosi 2040. Kaavassa tarkastellaan aihealueina elinkeinoja ja innovaatiotoimintaa, logistiikkaa, tuulivoimaa, viherrakennetta sekä kulttuuriympäristöjä. Tässä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kerrotaan kaavan tavoitteista, sisällöstä ja tehtävistä selvityksistä sekä vaikutusten arvioinnista ja siitä miten kaavan laadintaan voi osallistua.

Vaikutusten arviointi ja vuorovaikutus kaavaa laadittaessa osallisten kanssa on keskeinen osa kaavaprosessia. Tavoitteena on tuottaa tietoa kaavan toteuttamisen merkittävistä vaikutuksista maakunnallisella tarkkuudella. Sitä miten ja mitä tullaan arvioimaan, tarkentuu kaavatyön edetessä. Lisäksi tässä suunnitelmassa kerrotaan ketkä ovat osallisia ja miten he saavat tietoa suunnittelusta sekä missä vaiheessa ja miten he voivat esittää mielipiteitään suunnitelman sisällöstä.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on hyväksytty maakuntahallituksessa 25.11.2013 ja ollut nähtävillä sekä lausunnoilla 9.12.2013–15.1.2014. Maakuntahallitus käsitteli palautetta 3.2.2014.

Maakuntahallitus päätti tarkistaa kaavan suunnittelualueetta Östersundomin alueen osalta 17.11.2014.

Avainsanat (asiasanat)

aluesuunnittelu, Uusimaa, maakuntakaavoitus, 4. vaihemaakuntakaava, osallisuus, vaikutusten arviointi, elinkeinot ja innovaatiotoiminta, logistiikka, tuulivoima, viherrakenne, kulttuuriympäristöt, Uudenmaan liitto.

Huomautuksia

Julkaisun pdf-versio löytyy verkkosivuiltamme www.uudenmaanliitto.fi/julkaisut. Publikationen finns också på svenska: *Etapplandskapsplan 4 för Nyland, program för deltagande och bedömning. Hållbar konkurrenskraft och välfärd i Nyland. Nylands föbunds publikationer B48 - 2014. ISSN 2341-8893, ISBN 978-952-448-374-2 (pdf)*

JOHDANTO

Maakunnan suunnittelussa toimitaan avoimesti ja vuorovaikutteisesti. Tässä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kerrotaan, mitä aiheita nyt käynnistyvässä Uudenmaan 4. vaihemaakunta-kaavassa käsitellään ja miten kaavan vaikutuksia arvioidaan. Lisäksi kerrotaan, ketkä ovat osallisia ja miten he saavat tietoa suunnittelusta sekä missä vaiheessa ja miten he voivat esittää mielipiteitään suunnitelman sisällöstä. Osallisilla on keskeinen rooli kaavaprosessissa. He tuovat kaavan laatijoiden tietoon, mitkä asiat ovat asukkaille ja alueen toimijoille tärkeitä.

Sekä kaavaprosessilla että maakuntakaavartarkaisulla on merkittävä rooli kuntien yhteisen tahtotilan muodostajana. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa kaavajärjestelmässä maakuntakaavan tehtävänä on ohjata kuntien kaavoitusta ja muuta alueidenkäyttöä koskevaa viranomais-toimintaa siten, että valtioneuvoston hyväksymät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja maakunnalliset tarpeet otetaan niissä huomioon. Maakuntakaava on pitkän tähtäimen suunnitelma, jossa vedetään suuret linjat maakunnan kehitykselle, eikä siinä käsitellä kuntien sisäisiä alueidenkäytön kysymyksiä. Maakuntakaavan laadinnasta vastaa Uudenmaan liitto, joka on alueensa kuntien omistama kuntayhtymä. Maakuntakaava hyväksytään maakuntavaltuustossa.

Nyt laadittava Uudenmaan 4. vaihemaakunta-kaava kattaa koko Uudenmaan maakunnan alueen ja sen aikatahtain on vuodessa 2040. Tämä maakuntakaava laaditaan vaihemaakuntakaavana, jossa käsitellään ajankohtaisiksi nähtävät tai tarkentamista vaativat alueiden käytön aihealueet. Käynnistyvä maakuntakaavakierros kokoa kestävästä kilpailukykyyn ja hyvinvoinnin sateenvarjon alle hyvin erilaisia aiheita ekosysteemeistä työpaikka-

alueisiin, logistiikasta tuulivoimaan ja kulttuuriympäristöihin. Alustavat tavoitteet ja lähtökohdat näiden aihealueiden osalta tarkentuvat vuoden 2014 aikana laajassa vuorovaikutuksessa kuntien, eri sidosryhmien ja asiantuntijoiden kanssa. Kaavan sisältö toteuttaa hyvin laadittua Uusimaa-ohjelmaa ja siinä esitettyjä strategisia tavoitteita.

Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan liittojen yhdistymisen johdosta edellisellä kaavakierroksella aloitettu kaavamerkintöjen ja määräyksien yhdenmukaistaminen jatkuu edelleen tällä maakuntakaavakierroksella. Tullessaan voimaan 4. vaihemaakuntakaava osin täydentää ja osin korvaa nyt voimassa olevia Uudenmaan ja entisen Itä-Uudenmaan alueen kokonais- ja vaihemaakuntakaavoja.

Tämä kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä ja lausunnoilla 9.12.2013-15.1.2014. Suunnitelmasta saatiin yhteensä 63 palautetta. Maakuntahallitus käsitteli palautetta kokouksessaan 3.2.2014 ja päätti mm. seuraavaa:

Vaihemaakuntakaavan yhteydessä arvioidaan Helsingin seudun yhteisen maankäyttösuunnitelman aiheuttamat muutostarpeet suhteessa 2. vaihemaakuntakaavaan erityisesti asemansuhteiden osalta ja huomioidaan ne tämän 4. vaihemaakuntakaavan valmistelussa.

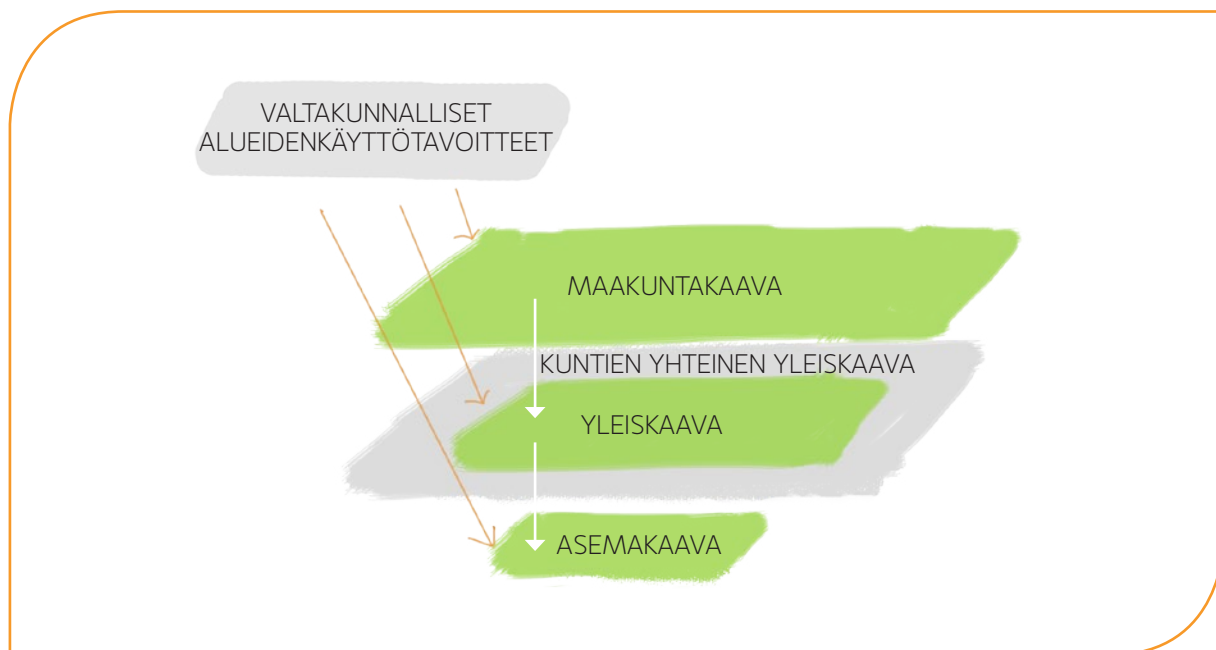
Hiljaisia alueita selvitetään osana 4. vaihemaakuntakaavan valmistelua. Mahdollisesta kaavakäsittelystä päätetään myöhemmin kaavaluonnosta tai -ehdotusta käsiteltäessä.

Maakuntahallitus päätti tarkistaa kokouksessaan 17.11.2014 Uudenmaan 4. vaihemaakunta-kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa suunnittelun alueen rajauksen osalta siten, että Östersundomin vaihemaakuntakaavan alue jätetään pois 4. vaihemaakuntakaavan suunnittelun alueesta.

1. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

Maakuntakaavan laadintaa ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslaki sekä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Maakuntakaavan tehtävänä on toteuttaa Uudenmaan strategista kehittämissuunnitelmaa, Uusimaa-ohjelmaa, maankäytön osalta. Lisäksi kaavatyön keskeisenä lähtökohtana ovat Uudellamaalla voimassa olevat ja vahvistetut maakuntakaavat.

Kuva: Maankäytön suunnittelujärjestelmä.

1.1. Maakuntakaava osana maankäyttö- ja rakennuslain mukaista suunnittelujärjestelmää

Maankäytön suunnittelujärjestelmään kuuluvat maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaisesti valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT), maakuntakaava, yleiskaava ja asemakaava. Maankäyttö- ja rakennuslaissa määritellään mikä maakuntakaava on, mitkä ovat sen sisältövaatimukset ja miten se tulee laatia vuorovaikutuksessa osallisten kanssa. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on varmistaa valtakunnalli-

sesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on hyväksytty valtioneuvostossa 30.11.2000 ja tarkistettu 13.11.2008 tavoitteiden sisällön osalta.

Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista lisätietoa ympäristöministeriön sivuilta: www.ymparisto.fi/fi-FI/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Maankayton_suunnittelujarjestelma/Valtakunnalliset_alueidenkayttotavoitteet.

Maakuntakaavan sisältövaatimukset on määritelty maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL 28§)

Maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään. Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin. Kaava on mahdollisuuksien mukaan yhteen sovitettava maakuntakaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoituksen kanssa.

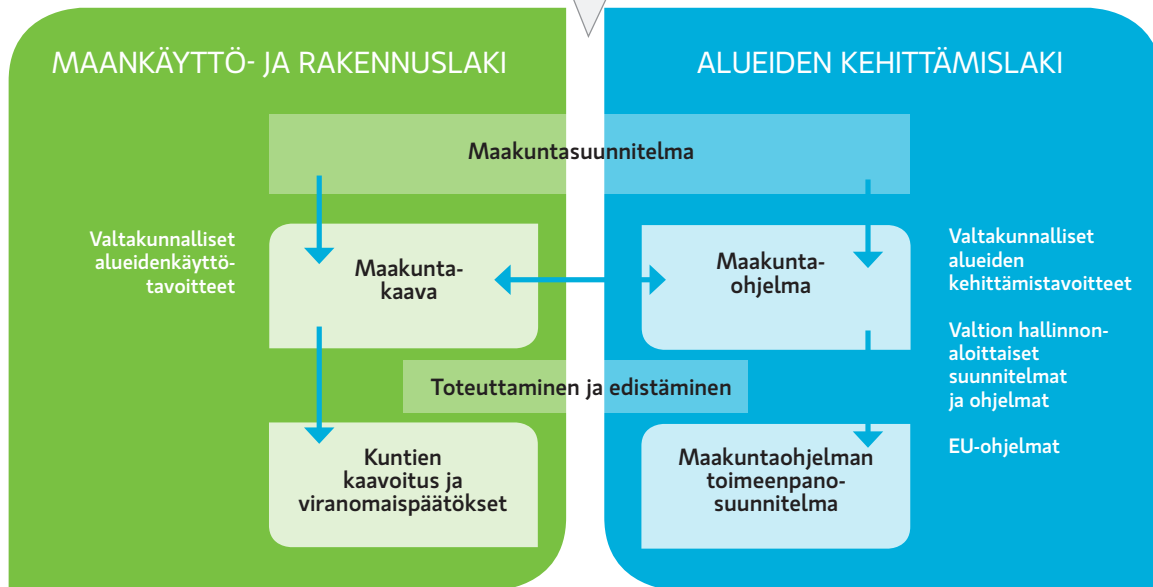
Luonnonsuojelulain (1096/1996) 7 ja 77 §:ssä tarkoitettujen luonnonsuojeluohjelmien ja -päätösten sekä 32 §:ssä tarkoitettua maisema-aluetta koskevien perustamispäätösten tulee olla ohjeena kaavaa laadittaessa.

Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota:

- 1) maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen;
- 2) alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN;
- 3) ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin;
- 4) vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväan käyttöön;
- 5) maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin;
- 6) maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen; sekä
- 7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyYTEEN.

Kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on selvitettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat. Edellä tässä pykälässä mainitut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisänä kaavana edellyttää.

Vuonna 2013 maakuntasuunnitelma ja maakuntaohjelma on laadittu yhtenäisessä prosessissa. Tuloksena on **UUSIMAA-OHJELMA**. Osana ohjelmaa on laadittu myös toimeenpanosuunnitelma.

Kuva: Maakunnan kehittämisen malli

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaan erityisesti liittyvistä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista on kerrottu tämän osallistumis- ja arviointisuunnitelman liitteessä.

Maakuntakaavassa esitetään alueidenkäytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet sekä osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia aluevarauksia. Aluevarauksia osoitetaan vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueidenkäyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueidenkäytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen. Kuntatasoiset ja paikalliset maankäytön ja liikenteen kysymykset ratkaistaan yleis- ja asemakaavoissa.

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa tai muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueidenkäytön järjestämiseksi. Maakuntakaava ei ole voimassa oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella. Maakuntakaavan oikeusvaikutukset tulee ottaa huomioon viranomaisten toiminnassa suunniteltaessa alueidenkäyttöä koskevia toimenpiteitä ja päätettäessä niiden toteuttamisesta.

1.2. Maakuntakaavan asiakirjat

Maakuntakaava koostuu maakuntavaltuuston hyväksymistä asiakirjoista, joita ovat kaavakartta, kumottavien merkintöjen kartta sekä kaavamerkinnät ja -määräykset. Lisäksi virallisiin asiakirjoihin kuuluu kaavaselostus, jota valtuusto ei hyväksy. Kartan kaavamerkinnöillä osoitetaan haluttu kuva tulevaisuudesta. Selostuksessa esitetään kaavan tavoitteet, vaikutukset sekä muut kaavan tulkinna ja toteuttamisen kannalta tarpeelliset tiedot.

1.3. Uudenmaan maakunnan kehittäminen ja suunnittelu

Maakunnan suunnittelujärjestelmää uudistetaan parhaillaan uuden aluekehittämislain myötä. Strategiset tavoitteet, kehittämisohjelmat sekä vuosittaiset kärkihankkeet tullaan kokoamaan yksiin kansiin. Asiakirja on nimetty Uusimaa-ohjelmaksi. Uusimaa-ohjelman toteuttamista hankkeiden muodossa kuvataan päivittyvässä toimeenpanosuunnitelmassa. Maakuntakaavan tehtävänä on toteuttaa Uusimaa-ohjelmaa

luomalla maankäytölliset puitteet sen vision toteuttamiselle. Toisaalta myös Uusimaa-ohjelman ja sen toimeenpanosuunnitelman kautta voidaan tukea kaavan ratkaisujen, kuten liikenneyhteyksien, toteutumista. 4. vaihemaakuntakaava siis tukee osaltaan Uusimaa-ohjelmassa esitettyihin kehittämistavoitteisiin pääsemistä.

Maakunnan omat lähtökohdat kehittämiselle on kirjattu Uusimaa-ohjelmaan, joka on Uudenmaan eri toimijoiden yhteinen strateginen kehittämissuunnitelma. Visiossa on tavoitteena, että vuonna 2040 Uusimaa on Itämeren alueen kärjessä taloudellisen ja henkisen kasvun luomisessa ja hyödyntämisessä, asukkaiden toimivan arjen olosuhteiden tuottamisessa sekä toiminnan järjestämisessä luonnon ja talouden kannalta kestävästi. Uusimaa-ohjelma on hyväksytty hallituksessa loppuvuodesta 2013.

Uudenmaan strategiset kehittämistavoitteet vuodelle 2040 ovat:

1. Älykkään kasvun kehto – perustuu kestävään kehitykseen ja älykkäisiin ratkaisuihin,
2. Helppo tulla, olla ja toimia – painottaa liikku-
misen, työn ja toiminnan vaivattomuutta sekä
3. Puhdas ja kaunis Uusimaa – korostaa luonnonvarojen järkevää käyttöä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä.

Tässä 4. vaihemaakuntakaavassa käsiteltävillä aiheilla on selkeä yhteys Uusimaa-ohjelman strategiin tavoitteisiin. Kaavan kautta nämä tavoitteet voidaan osin konkretisoida maakuntakaavaan. Näin maakuntakaava voi ohjata kuntien kaavoitusta ja alueiden käyttöä koskevaa viranomaistoimintaa maakunnan yhteisten tavoitteiden pohjalta ja sitä kautta edistää myös niiden toteutumista.

1.4. Muita lähtökohtia kaavatyölle

Myös vahvistunut yhteistyö mm. naapurimaakuntien ja oman maakunnan toimijoiden kanssa tuo uusia lähtökohtia tähän maakuntakaavaan. Kolmen maakunnan (Uusimaa, Häme ja Päijät-Häme) muodostaman yhteistoiminta-alueen yhteisen Siivet ja Juuret -tulevaisuustarkastelun tulokset vaikuttavat kaavatyön taustalla. Myös kuntien, ministeriöiden ja muiden tärkeiden sidosryhmi-

en strategiat vaikuttavat kaavan valmisteluun. 4. vaihemaakuntakaavan taustalla vaikuttavat myös edellisten maakuntakaavakierrosten vahvistamisen yhteydessä ympäristöministeriöltä saadut jatkosuunnitteluohjeet, palautteet sekä Uudenmaan kuntien kanssa käytyt kuntaneuvottelut. Tekeillä on kuntajakoselvityksiä ja Uudellemaalle suunnitellaan mahdollisia metropolihallinnon kaltaisia järjestelyitä. Maakuntakaavatyön rinnalla on käynnissä myös muita seudullisia suunnittelutöitä. 4. vaihemaakuntakaavassa tehtävää työtä voidaan hyödyntää tarpeen vaatiessa myös kaavan rinnalla etenevissä muissa seudullisissa prosesseissa ja uusissa hallinnon rakenteissa. Maakuntakaavatyössä sovitetaan näin ollen yhteen monien tahojen lähtökohtia ja tarpeita.

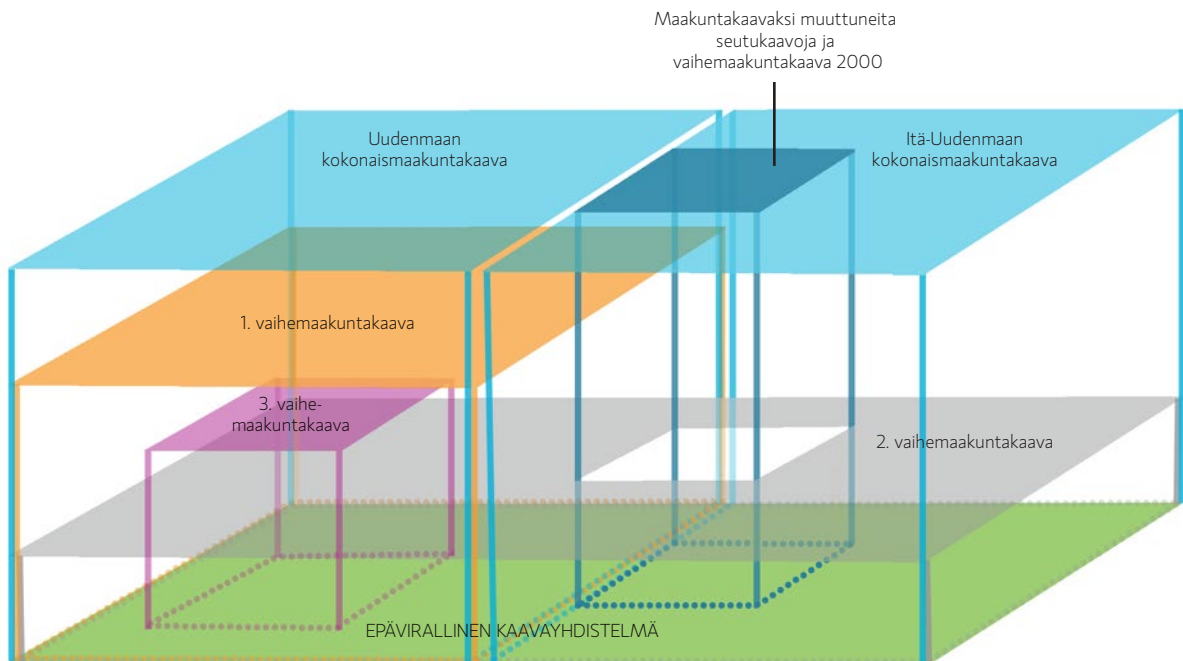
1.5. Voimassa olevat maakuntakaavat ja Uudenmaan kaavoitustilanne

Maakuntakaava voidaan laatia joko kokonaismaakuntakaavana sisältäen kaikki maankäytön muodot tai vaiheittain eri teemoista tai eri osa-alueilta. Näitä vain osaa eri maankäyttömuodoista tai vain tiettyä maakunnan osa-alueita käsitteleviä maakuntakaavoja kutsutaan vaihemaakuntakaavoiksi.

Maakuntakaavoitus on jatkuvasti täydentyvä prosessi, jossa uudet kaavat osin korvaavat ja osin täydentävät tai tarkentavat aiemmin laadittujen ja vahvistettujen maakuntakaavojen muodostamaa kokonaisuutta. Maakuntakaavoituksen sisältö peilaa muuttuvaa toimintaympäristöä ja sen haasteita, joihin kaavan avulla pyritään tarjoamaan yhteisiä ratkaisuja koko maakunnan osalta.

Käynnistyvän kaavatyön keskeisenä lähtökohdana ovat Uudellamaalla voimassa olevat ja vahvistetut maakuntakaavat. Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakuntakaavat ovat kokonaiskaavoja, joissa on esitetty kaikki maankäyttömuodot. Uudenmaan vaihekaavat 1.-3. täydentävät ja tarkistavat kokonaiskaavoja valittujen teemojen osalta. Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava on hyväksytty valtuustossa 2013 ja ja on vahvistettu ympäristöministeriössä 30.10.2014. Edellä mainittujen maakuntakaavojen lisäksi Östersundomin alueella on voimassa Vaihemaakuntakaava 2000 sekä maakuntakaavaksi muuttuneita seutukaavoja. Kun vallitsevaa kaavoitustilannetta tulkitaan, on kaikki vahvistetut maakuntakaavat huomioitava samanaikaisesti.

Uudenmaan maakuntakaavatilanne:

Uudenmaan maakuntakaava (vahvistettu ympäristöministeriössä 11/2006). Kokonismaakuntakaava

Itä-Uudenmaan maakuntakaava (vahvistettu ympäristöministeriössä 2/2010). Kokonismaakuntakaava.

Maakuntakaavaksi muuttuneita seutukaavoja ja vaihemaakuntakaava 2000.

Voimassa Sipoosta Helsinkiin liitetyllä alueella (vahvistettu ympäristöministeriössä 4/2002). Osakuntaliitoksesta johtuen osa Itä-Uudenmaan maakuntakaavasta jätettiin vahvistamatta ympäristöministeriön 15.2.2010 tekemässä päätöksessä. Tällöin alueella voimassa olleet seutukaavat muuttuivat MRL 210 §:n mukaisesti maakuntakaavoiksi.

Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaava (vahvistettu ympäristöministeriössä 6/2010).

Uudenmaan maakuntakaavaa täydentävä vaihekaava, jossa käsiteltiin aikaisemmin käsittelemättä jääneitä maankäyttömuotoja. Lisäksi Uudenmaan maakuntakaavaan tehtiin vähäisiä tarkistuksia.

Uudenmaan 3. vaihemaakuntakaava (vahvistettu ympäristöministeriössä 12/2012).

Espoon Blominmäen jätevedenpuhdistamoa käsittelevä vaihekaava, tarkistaa 1. vaihemaakuntakaavan ratkaisua.

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava (vahvistettu ympäristöministeriössä 10/2014). Täydentävä vaihekaava, jossa käsiteltiin ajankohtaisia aiheita. Lisäksi tehtiin vähäisiä tarkistuksia aikaisempiin kaavoihin.

Epävirallinen kaavayhdistelmä. Ymmärtämisen helpottamiseksi on laadittu epävirallinen kaavayhdistelmä, joka muodostuu vahvistetuista kaavoista.

2. SUUNNITTELUN TAVOITTEET

Uudenmaan liitto aloittaa uuden maakuntakaavan laatimisen. Nyt valmisteilla olevan Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan aikatahtäin on vuodessa 2040. Kaavatyölle on asetettu tavoitteita sekä valmisteluprosessin että sisällön osalta. Kaavan sisällöllisillä päätavoitteilla vastataan ajankohtaisiin haasteisiin. Päätavoitteet konkretisoituvat yksityiskohtaisempien teemakohtaisten tavoitteiden kautta.

2.1. Kaavaprosessin ja valmistelun periaatteet

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan valmistelun tavoitteena on:

- sovittaa yhteen valtakunnalliset alueidenkäytötavoitteet maakunnallisten ja alueellisten tavoitteiden kanssa
- muodostaa maakunnan yhteinen tahtotila kaavassa käsiteltävien asioiden osalta avoimen ja osallistavan prosessin kautta
- jatkaa Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakuntakaavojen kaavamerkintöjen kehittämistä ja yhdenmukaistamista kaavassa käsiteltävien asioiden osalta sekä selkiyttää kaavamääräyksien tulkintaa
- entistä strategisempi kaava, jossa ratkaistaan suuret yhteiset kehittämissinjit kaavassa käsiteltävistä asioista
- arvioida kaavan vaikutuksia koko kaavaprosessin ajan
- maakuntakaavan valmistelu toteutetaan kiinteässä synergiassa Uusimaa-ohjelman toteuttamisen kanssa

2.2. Kaavan päätavoitteet

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan päätavoitteena on luoda edellytyksiä kestäväälle, kilpailukykyiselle ja hyvinvoivalle Uudellemaalle, jotta vuonna 2040 Uusimaa voisi olla Itämeren alueen vetovoimaisin maakunta. Uusimaa kilpailee muiden eurooppalaisten metropolialueiden kanssa globaalissa maailmantaloudessa. Ollakseen vetovoimainen Uudenmaan tulee tarjota muita metropo-

lialueita parempia ja samalla kestävän kehityksen mukaisia mahdollisuuksia asukkaille ja elinkeinoelämälle. Tämä edellyttää, että maakuntakaavan valmistelussa läpäisevänä tavoitteena on edistää innovatiivisuutta Uudellamaalla sekä innovaatiorakenteen uudistamista.

Uudellemaalle keskittyy lähes kolmannes Suomen väestöstä ja työpaikoista. Uudenmaan hyvinvoinnin ja elinkeinoelämän vahvistaminen edistää myös koko Suomen kestävän kasvun edellytyksiä.

Kilpailukyvyyn osalta kaavan tavoitteena on parantaa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja maakunnan vetovoimaisuutta määrittelemällä maakunnan yhteinen tahtotila elinkeinojen, logistiikan ja tuulivoiman kehittämiseksi.

Hyvinvoinnin tukemiseksi kaavan tavoitteena on mahdollistaa kasvavalle väestölle monipuoliset virkistysmahdollisuudet. Lisäksi tarkoituksena on huomioida ainutlaatuiset luontokohteet ja kulttuuriympäristöt suunnittelussa sekä luoda edellytyksiä maa- ja metsätalouden harjoittamiselle kestäväällä tavalla.

Kaikilla Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa käsiteltävillä aihealueilla on yhteys sekä kilpailukykyyn että hyvinvointiin ja ne kytkeytyvät monella tapaa myös toisiinsa. Lisäksi kaikissa aihealueissa kestävyys on mukana tarkastelussa taloudellisen, ympäristön, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden näkökulmasta.

Kaavan päätavoitteet kestävästä kilpailukykyistä ja hyvinvoinnista ovat selkeästi esillä myös Uusimaa-ohjelmassa, joten kaavan tavoitteet tukevat hyvin myös Uusimaa-ohjelman strategisia tavoitteita.

3. KAAVAN SISÄLTÖ

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa käsitellään nyt ajankohtaisiksi nähtävät tai tarkentamista vaativat alueiden käytön osa-alueet. Kaava laaditaan koko Uudenmaan maakunnan alueelle lukuun ottamatta Östersundomin aluetta. Tarkasteluun on valittu erityisesti niitä aiheita, jotka ovat tärkeitä Uudenmaan kilpailukyvyllä, hyvinvoinnille ja elinvoimaisuudelle. Aihealueiden kärkitavoitteet esitellään alustavina ja ne tarkentuvat kaavatyön edetessä vuorovaikutuksessa kaavan sidosryhmien kanssa.

Kuva: Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaava kattaa koko Uudenmaan maakunnan alueen lukuun ottamatta Östersundomin aluetta, jonne ollaan laatimassa erillinen vaihemaakuntakaava.

Tällä kaavakierroksella käsiteltäviksi aihealueiksi ovat alustavasti valikoituneet seuraavat teemat:

- Elinkeinot ja innovaatiotoiminta
- Logistiikka eli tavaraliikenne
- Tuulivoima
- Viherrakenne
- Kulttuuriympäristöt

Kaavatyöhön voidaan tarvittaessa ottaa mukaan työn edetessä muitakin ajankohtaisia aiheita ja tarkistaa aikaisempien kaavojen ratkaisuja.

Vuoden 2014 aikana laaditaan kehityskuvien muotoon nykytila, kehittämistavoitteet ja Uudenmaan tahtotila aihealueiden kehityksestä vuoteen 2040. Lisäksi arvioidaan, mitkä ovat ne kysymykset, jotka voidaan ratkaista alueiden käytön

suunnittelulla. Vuoden 2014 syksyllä eri teemat sovitetaan yhteen kaavaluonnoksen muotoon ja tarkastellaan näiden aihealueiden suhdetta aiempiin kaavoihin ja niissä käsiteltyihin maankäyttömuotoihin. Kaavaluonnoksesta työstetään vuosien 2015–2016 aikana kaavaehdotus, joka on tarkoitus saada hyväksyttäväksi maakuntavaltuustoon vuoden 2017 aikana.

Kehityskuvien yhteydessä tutkitaan tarvittaessa vaihtoehtoja, joista valitaan vaikutusten arvioinnin ja vuorovaikutuksen jälkeen parhaat mahdolliset tavat käsitellä aihetta maakuntakaavassa. Joistain aihealueista voidaan myös laatia ainoastaan kehityskuva, jos jatkotyössä osoittautuu, ettei aihealuetta ole tarvetta tai edellytyksiä käsitellä varsinaisessa kaavatyössä.

3.1. Elinkeinot ja innovaatiotoiminta

Elinkeinot ja innovaatiotoiminta -teemassa käsitellään Uudenmaan työpaikka- ja palvelurakennetta sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksen yksi keskeinen tavoite on edistää elinkeinon toimintaedellytyksiä. Työpaikkojen riittävyys ja monipuolisuus sekä palveluiden elinvoimaisuus ovat merkittäviä metropolialueen kilpailukykytekijöitä. Näiden asioiden käsittelemistä maakuntakaavassa on esitetty eri tahoilta, ja elinkeinon ja innovaatiotoiminnan tärkeys korostuu myös maakunnan pitkän tähtäimen kehitystä linjaavassa Uusimaa-ohjelmassa.

Aikaisemmissa maakuntakaavoissa elinkeinon toimintaedellytyksiä on edistetty osana alue- ja yhdyskuntarakenteen eheyttämistä, varaamalla taajama- ja työpaikka-alueita, osoittamalla uusia tie- ja ratayhteyksiä sekä ohjaamalla keskus- ja palveluverkkoa tasapainoiseksi ja saavutettavaksi. Lisäksi Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavassa on käsitelty kaupan palveluverkkoa.

Tällä kaavakierroksella pyritään selvittämään tarkemmin erilaisia maakuntakaavan keinoja edistää elinkeinon toimintaedellytyksiä. Elinkeinotoiminnoilla tarkoitetaan elinkeinon, työpaikkojen ja yritysten muodostamaan kokonaisuutta. Tarkastelussa ovat mukana sekä yksityiset että julkiset työ-

paikat. Lisäksi selvitetään mahdollisuutta edistää kaavaratkaisulla innovaatiotoimintaa koko Uudellamaalla.

Elinkeinot ja innovaatiotoiminta kytkeytyvät useisiin muihin kaavan teemoihin, erityisesti logistiikkaan. Elinkeinoista ja logistiikasta voidaan laatia selvitysvaiheen jälkeen yhteinen kehityskuva, joka pohjustaa kaavan laatimista. Kehityskuvan pohjalta arvioidaan, millaisilla kaavan keinoilla voidaan edistää elinkeinoelämän toimintaa Uudellamaalla.

Elinkeinot ja innovaatiotoiminta -teeman alustavat kärkitavoitteet ovat:

- a) Elinkeinojen sijoittuminen tukee monikeskuksista aluerakennetta ja toiminnoiltaan sekoittunutta yhdyskuntarakennetta, kunkin alueen ominaispiirteet huomioiden.
- b) Uudellamaalla on riittävästi monipuolisia ja toteuttamiskelpoisia sijoittumismahdollisuuksia elinkeinotoiminnalle.
- c) Palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa ja sijoittuvat nykyisiä rakenteita hyödyntäen sekä ympäristö huomioiden.

3.2. Logistiikka eli tavaraliikenne

Logistiikka on ajankohtainen useissa eri strategioissa ja suunnitelmissa, jotka vaikuttavat myös Uudenmaan tavaraliikenteen verkkoon. Se on myös yksi tärkeimmistä elinkeinoelämän toimintaedellytyksistä, ja vaikuttaa Uudenmaan saavutettavuuteen tavaraliikenteellä niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla.

Logistiikassa käsitellään tavaraliikenteen virtoja ja sen solmupisteitä eli lentokenttää, satamia ja logistiikka-alueita sekä niitä yhdistäviä maa- ja meriliikenteen yhteyksiä. Uudenmaan logistiikka-alueet sijoittuvat nykyisellään melko hajalleen eikä niistä ei muodostu kansainvälisessä mittakaavassa merkittäviä keskittyviä. Riittävän suuret keskittymät voisivat houkuttaa Uudellemaalle myös logistiikkaa palvelevaa yritystoimintaa, jolloin logistiikasta saataisiin laajempia hyötyjä. Keskittyvä logistiikka siis parantaisi Uudenmaan kilpailukykyä.

Logistiikkaa ei ole aiemmin käsitelty maakuntakaavoituksessa omana aihealueenaan, vaikkakin sen edellytykset on varmistettu maakuntakaavojen ratkaisuisissa. Tavoitteena on kansainvälisesti kilpailukykyinen logistiikka-alueverkosto, joka

tukeutuu nykyiseen liikennejärjestelmään. Prosessin aikana etsitään Uudenmaan parhaita logistiikka-alueita, jotka mahdollistavat toimialan keskittymisen ja kilpailukyyn. Vaikutusten arviointi perustuu liikennejärjestelmävaikutusten osalta liikennemalleihin, ja kilpailukyyn sekä muiden vaikutusten osalta asiantuntija-arvioihin.

Logistiikkateeman alustavat kärkitavoitteet ovat:

- a) Uusimaa on valtakunnallisesti ja kansainvälisesti hyvin saavutettavissa
- b) Logistiikkaa palvelevien toimintojen sijoittumiselle luodaan edellytykset
- c) Logistiikkaverkosto on kansainvälisesti kilpailukykyinen ja tukeutuu nykyiseen liikennejärjestelmään

3.3. Tuulivoima

Uudellamaalla on laajat merialueet ja pitkä rannikko, minkä vuoksi olosuhteet tuulivoimalle ovat suotuisat. Toisaalta Uudellemaalle keskittyy monenlaisia toimintoja ja runsaasti luon- to- ja kulttuuriarvoja, mikä asettaa haasteita sopivien tuulivoima-alueiden löytämiselle. Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavalla pyritään edistämään ja ohjaamaan tuulivoimarakentamista sovittamalla tuulivoimarakentaminen yhteen muun alueidenkäytön kanssa ja osoittamaan tuulivoimalle soveltuvat maakunnallisesti merkittävät alueet. Vaihekaavassa on päädytty käsittelemään uusiutuvista energiamuodoista ainoastaan tuulivoimaa, koska se edellyttää laajoja aluevarauksia ja yhteensovittamista muun maankäytön kanssa. Muita uusiutuvia energiamuotoja voidaan käsitellä Uusimaa-ohjelman toteuttamisen yhteydessä.

Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakuntakaavoissa on osoitettu yhteensä neljä tuulivoimalle soveltuvaa aluetta meri- ja rannikkoalueilla. Kansallisia ilmasto- ja energiatavoitteita sekä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita on näiden kaavojen jälkeen päivitetty ja tuulivoiman edistäminen katsottu tarpeelliseksi. Uudenmaan tavoit-

teenä on edistää kansallisia ilmastotavoitteita sekä pyrkiä hiilineutraaliksi maakunnaksi. Tuulivoimanselvityksen tarpeellisuus on noussut esille valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista ja aikaisemmista maakun-

takaavoista saaduissa palautteissa. Näistä lähtökohdista ja tavoitteista käsin tuulivoiman tarkastelu maakuntakaavassa on tullut ajankohtaiseksi ja tarpeelliseksi.

Mahdollisten tuulivoima-alueiden osoittaminen maakuntakaavassa tulee perustumaan tuulivoimaselvityksessä tehtäviin tarkempiin aluekohtaisiin tarkasteluihin ja vaikutusten arviointeihin. Tuulivoimaselvitystä tehdään samanaikaisesti kaavan valmistelun kanssa.

Tuulivoimateeman alustavat kärkitavoitteet ovat:

- a) Osoittaa tuulivoimalle soveltuvat maakunnallisesti merkittävät alueet maa- ja merialueilta
- b) Edistää tuulivoimarakentamista maakuntakaavalla

3.4. Viherrakenne

Toimiva ja kattava viherrakenne on osa viihtyisää, turvallista ja terveellistä elinympäristöä sekä myös yhä enemmän maakunnallinen kilpailutekijä. Viherrakenteella tarkoitetaan rakentamattomien ja pääosin kasvullisten alueiden ja niiden välisten yhteyksien muodostamaa verkostoa. Tarkastelussa ovat mukana sekä maata merialueet. Viherrakenne on osa yhdyskuntarakennetta. Viherrakenteeseen kuuluvilla alueilla on vaihtelevasti erilaisia mm. tuotantoon, virkistysmahdollisuuksiin ja luonnon monimuotoisuuden liittyviä ominaisuuksia ja arvoja. Nyt käynnistävissä vaihemaakuntakaavassa viherrakennetta tarkastellaan kokonaisuutena ja määritellään sen sisältö ja laajuus maakuntatasolla.

Viherrakenne on osoitettu eri tavoin Uudenmaan voimassa olevissa maakuntakaavoissa. Maakunnan viherrakenteeseen liittyviä merkintöjä ovat Natura-, luonnonsuojelu- ja virkistysalueet sekä viheryhteystarvetta osoittavat merkinnät. Mukana on myös eri tavoin määriteltyjä maata ja metsätalousvaltaisia alueita. Viherrakennet-

ta tukevia ominaisuusmerkintöjä on osoitettu mm. pohjavesialueille ja arvokkaille geologisille muodostumille. Viherrakenteen ominaisuuksia ja arvoja on otettu huomioon myös muissa merkinnöissä ja niiden suunnittelumääräyksissä.

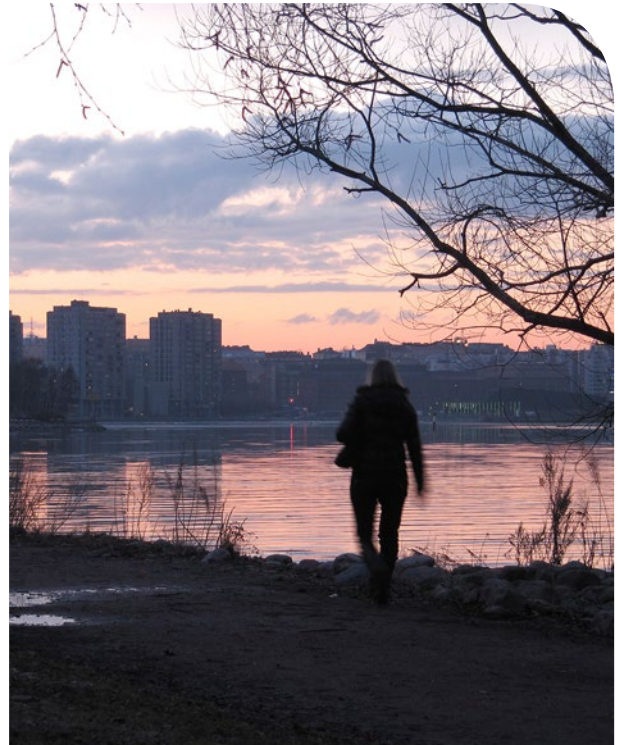
Tällä kaavakierroksella tavoitteena on käsitellä Uudenmaan viherrakenne yhdenmukaisella tavalla koko suunnittelualueella kattamalla merialueet. Aiemmat maakuntakaavaprosessit ja tapahtuneet muutokset maankäytössä ovat osoittaneet selvästi viherrakenteeseen liittyvien merkintöjen päivitystarpeen. Lisäksi tällä kierroksella etsitään uusia tapoja lähestyä viherrakennetta maakuntakaavoituksessa. Nyt korostetaan aikaisempaa enemmän alueiden välisiä yhteyksiä ja viherrakenteen tuottamia ekosysteemipalveluita. Näitä ovat esimerkiksi ruoan- ja puuntuotanto, virkistysmahdollisuudet sekä hiilen sidonta. Toimivalla viherrakenteella on monin tavoin merkitystä myös ilmastonmuutokseen sopeutumisessa ja hillinnässä. Alueelliset erityispiirteet otetaan huomioon, kuten suuri virkistyspalvelujen ky-

syntä pääkaupunkiseudulla ja sitä ympäröivillä alueilla. Kaavatyössä kokeillaan uusia paikkatietopohjaisia menetelmiä luonnonympäristöjen arvottamiseen ja ekosysteemipalveluiden määrittämiseen.

Viherrakenteen suunnitteluun tarvittavia tietoja kootaan ja täydennetään selvityksellä sekä luonnon itseisarvon että viherrakenteen ihmisille tuottamien hyötyjen näkökulmista. Osa selvitystyöstä tehdään ympäristöministeriön rahoittamassa, maakuntakaavoitusta kehittävässä projektissa. Selvityksen tulokset toimivat varsinaisen maakuntakaavan laadinnan tausta-aineistona.

Viherteeman alustavat kärkitavoitteet ovat:

- a) Parantaa ekosysteemipalveluiden tarjontaa
- b) Turvata luonnon monimuotoisuus niin, että ekologisen verkoston ydinalueet ovat yhtenäisiä ja että riittävät yhteydet alueiden välillä säilyvät
- c) Varmistaa yhtenäinen, riittävä ja hyvin saavutettava maakunnallinen virkistysalueverkosto
- d) Edistää luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä ja niihin tukeutuvaa elinkeinotoimintaa

3.5. Kulttuuriympäristöt

Kulttuuriympäristöillä tarkoitetaan rakennusperintöä, maisema-alueita ja muinaisjäännöksiä. Tällaisia ovat esimerkiksi arvokkaat ruukkimiljööet tai maaseudun rakennuskanta ja niihin liittyvät viljelymaisemat.

Aiemmista kaavaprosesseista saatu palaute, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja valmistella oleva valtakunnallinen kulttuuriympäristöstrategia kannustavat tarkastelemaan aihetta. Nykyisissä maakuntakaavoissa on osoitettu valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009) ja valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (1995). Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt on käsitelty toistaiseksi vain Itä-Uudenmaan osalta.

Uudenmaan liitossa on 2. vaihemaakuntakaavan yhteydessä tehty selvitys maakunnallisesti merkittävistä kulttuuriympäristöistä (Missä maat on mainiommat, 2012), joka toimii lähtökohtana kulttuuriympäristöjä tarkasteltaessa. Täydentäviä selvityksiä tehdään mm. tiestön, saariston ja rannikon osalta.

Ympäristöministeriö on käynnistänyt valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tarkistustyön koko maassa. Valtakunnallisesti ar-

vokkaat maisema-alueet osoitetaan 4. vaihemaakuntakaavassa, jos valtioneuvosto tekee päätöksen aluetarkistuksesta kaavaehdotukseen mennessä. Inventoinnin vaiheista tiedotetaan aina kaavaprosessin yhteydessä.

Tavoitteena on osoittaa vaihemaakuntakaavassa maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt yhdenmukaisin perustein koko Uudenmaan alueelle. Kaava-asiakirjoihin tuodaan viimeisin tieto muinaisjäännöksistä. Lisäksi tavoitteena on lisätä kulttuuriympäristöjen ymmärtämistä maakunnan identiteetti- ja kilpailutekijänä sekä voimavarana, ja parantaa eri toimijoiden edellytyksiä toimia kulttuuriympäristöjen hyväksi.

Kulttuuriympäristöteeman alustavat kärkitavoitteet ovat:

- Maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöalueet ja -reitit tunnetaan
- Merkittävien kulttuuriympäristöjen tärkeät ominaispiirteet otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa

4. TIETOPOHJA JA LAADITTAVIA SELVITYKSIÄ

Maakuntakaavan valmistelu pohjautuu runsaaseen ja monipuoliseen tietopohjaan. Olemassa olevaa tietoa hyödynnetään sekä kehityskuvissa että kaavaa laadittaessa. Täydentäviä selvityksiä tehdään sillä tasolla kun maakuntakaavan tarkkuustaso vaatii.

Aiempiä maakuntakaavoja varten on kerätty runsaasti perustietoa muun muassa kuntien kaavoituksesta, väestöstä, työpaikoista, luonnon oloista ja ympäristön tilasta. Tätä tietopohjaa voidaan hyödyntää myös tässä maakuntakaavassa. Näistä esimerkkeinä ovat erilaiset taustaselvitykset mm. kulttuuriympäristöihin, hyviin peltomaaluesiin sekä vetovoimaisiin asuinympäristöihin liittyen. Tietojen ajantasaisuus tarkistetaan ja tietopohjaa täydennetään mm. hiljaisuuden osalta. Maakuntakaavassa voidaan hyödyntää myös huomattavaa määrää muuta maakunnan liiton, kuntien, valtionhallinnon ja tutkimuslaitosten ym. tuottamaa tietoa.

Kehityskuvien yhteydessä ja aihealueittain selvitetään muun muassa seuraavia asioita:

Elinkeinot ja innovaatiotoiminta:

- Nykytilanne Uudenmaan työpaikkojen toimialoittaisesta sijoittumisesta
- Kartoitetaan elinkeinotoimintojen vaihtoehtoisia kehityssuuntia
- Selvitetään sijoittumisedellytyksiä toimialoittain
- Maakuntakaavoituksen keinot tukea elinkeinon sijoittumisedellytyksiä

Logistiikka:

- Nykytilan ja muutostrendien kartoittaminen tehtyjen selvitysten pohjalta
- Yritysten sijaintipäätöksiin vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen
- Potentiaalisten logistiikka-alueiden määrittely

Tuulivoima:

- Nykytilan kartoittaminen Uudenmaan tuulivoimatilanteesta
- Aluekohtaisia vaikutustarkasteluja mm. maisema- ja teknistaloudellisia analyysejä sekä luontovaikutusten analyysejä

Viherrakenne:

- Ekosysteemipalvelujen tuotantopotentiaali ja kysyntä
- Ekologisen verkoston ja virkistysverkoston maakunnallisuus ja kehittämistarpeet
- Tarvittavat maastotyöt

Kulttuuriympäristöt:

- Tarkastelu maisemahäiriöistä Uudellamaalla
- Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat tiet ja reitit Uudellamaalla
- Uudenmaan saariston ja rannikon kulttuuriympäristöjen inventointitäydennys

5. KAAVOITUKSEN VAIHEET, AIKATAULU JA PÄÄTÖKSENTEKO

Seuraavaa vaihemaakuntakaava valmistellaan vuonna 2013 alkaneella valtuustokaudella. Kaava on tarkoitus saada valmiiksi ja hyväksytyksi maakuntavaltuustossa vuoden 2017 aikana.

Kaavan valmistelu on käynnistynyt vuoden 2013 aikana kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman laadinnalla. Kaavatyö kuulutetaan vireille ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetetaan nähtäville vuosien 2013–2014 vaihteessa. Suunnitelman hyväksyy maakuntahallitus.

Vuoden 2014 aikana on kustakin teemasta tarkoitus koota kehityskuvan tai taustaselvityksen muotoon kehittämistavoitteet, nykytila ja kehitys sekä Uudenmaan tahtotila kyseisen teeman kehityksestä vuoteen 2040. Lisäksi arvioidaan, mitkä ovat ne tekijät, joita voidaan alueiden käytön suunnittelulla edistää maakunnan kestävän kilpailukyvyyn ja hyvinvoinnin vahvistamiseksi. Alustavat tavoitteet ja lähtökohdat Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan aihealueiden osalta tarkentuvat vuoden 2014 aikana laajassa vuorovaikutusprosessissa kuntien, eri sidosryhmien ja asiantuntijoiden kanssa. Kehityskuvat käsitellään maakuntahallituksessa sekä kunkin aihealueen asiantuntijaryh-

mien kanssa. Niitä ja kaavan muita selvityksiä esitellään myös kuntapäätäjille suunnatuissa seutukunnittain järjestettävissä seutuseminaareissa.

Vuoden 2014 syksyllä eri teemat sovitetaan yhteen kaavaluonnoksen muotoon ja tarkastellaan näiden aihealueiden suhdetta aiempiin kaavoihin ja niissä käsitelyihin maankäyttömuotoihin. Maakuntahallitus käsittelee kaavan valmisteluaineiston vuoden 2014 lopulla ja se asetetaan nähtäville vuoden 2015 alussa.

Palautteen pohjalta luonnoksesta muodostetaan kaavaehdotus vuoden 2015 aikana. Kaavaehdotuksesta pyydetään lausunnot ennen ehdotuksen hyväksymistä nähtäville. Kaavaehdotus asetetaan nähtäville syksyllä 2016 ja on tarkoitus saada hyväksyttäväksi maakuntahallitukseen ja lopulta maakuntavaltuustoon kevään 2017 aikana. Kaavan aikataulua ja työvaiheiden sisältöä tarkennetaan kaavatyön edetessä.

UUDENMAAN 4. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN VAIHEET JA AIKATAULU

Maankäyttö- ja rakennuslain 1.2.2016 voimaan astuneiden muutosten mukainen uusi maakuntaakavaprosessi on merkitty 4. vaihemaakuntakaavan osalta aikataulussa lilalla värillä.

Aloitusvaihe syksy 2013–talvi 2014

- Laaditaan kaavan työohjelma ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma
- Järjestetään kaavan lähtökohtia ja tavoitteita koskeva 1. viranomaisneuvottelu
- Kaavan vireilletulosta kuulutetaan
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) tiedotetaan ja varataan mahdollisuus palautteen antamiseen
- Alustavat tavoitteet hyväksytään osana osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa
- Tavoitteet tarkentuvat seuraavien työvaiheiden yhteydessä

Valmisteluvaihe syksy 2013–talvi 2015

- Tehdään tarvittavat selvitykset/kehityskuvat ja muodostetaan niihin liittyvät vaihtoehdot sekä arvioidaan niiden vaikutuksia yhdessä kuntien ja asiantuntijaryhmien kanssa
- Selvitysten pohjalta laadittu kaavaluonnos ja valmisteluaineisto asetetaan nähtäville alkuvuonna 2015

Ehdotusvaihe 2015–2016

- Laaditaan kaavaehdotus valmisteluvaiheesta saadun palautteen ja mahdollisten lisäselvitysten perusteella
- Vaikutusten arviointia tarkennetaan
- **Kaavaehdotuksesta pyydetään lausunnot ennen sen nähtäville hyväksymistä**
- **Maakuntahallitus käsittelee ehdotuksesta annetut lausunnot ja antaa niihin vastineet**
- **Pidetään 2. viranomaisneuvottelu**
- Kaavaehdotus hyväksytään maakuntahallituksessa ja asetetaan nähtäville. Jos kaavaehdotusta muutetaan olennaisesti nähtävilläolon jälkeen, asetetaan se uudelleen nähtäville

Hyväksymisvaihe 2016–2017

- Maakuntahallitus käsittelee ehdotuksesta annetut muistutukset ja antaa niihin vastineet
- Ehdotus viimeistellään mahdollisten lisäselvityksen ja käydyin vuorovaikutuksen perusteella.
- Kaava hyväksytään maakuntahallituksessa ja hallitus esittää valtuustolle lopullisen kaavaehdotuksen hyväksymistä
- **Kaava hyväksytään maakuntavaltuustossa**

Seuranta- ja toteutusvaihe

- Uudenmaan liitto seuraa ja edistää kaavan toteutumista eri tavoin sekä seuraa myös kaavan muutostarpeita

6. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Vaikutusten arviointi on keskeinen osa Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan prosessia. Tavoitteena on tuottaa tietoa kaavan toteuttamisen merkittävistä vaikutuksista maakunnallisella tarkkuudella. Arviointi tarkentuu kaavatyön edetessä. Tuloksiin voivat kaikki osalliset tutustua ja ottaa kantaa. Siitä, miten ja mitä vaikutuksia maakuntakaavaa laadittaessa arvioidaan, on säädetty maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL) ja -asetuksessa (MRA).

6.1. Miksi arvioidaan

Kaavan vaikutusten arvioinnin tehtävänä on antaa kaikille prosessiin osallistuville monipuolista, objektiivista ja myös kriittistä tietoa siitä, miten kaava tulee toteutuessaan vaikuttamaan. Vaikutusten arvioinnin kautta kaavan laatijat, osalliset sekä päättäjät saavat tietoa kaavan toteuttamisen vaikutuksista, niiden merkittävyydestä sekä haitallisten vaikutusten lieventämisen mahdollisuuksista.

Arviointitulokset antavat tietoa siitä, kuinka kaavaa on laadintavaiheessa kehitettävä ja muutettava, jotta kaavalle asetut tavoitteet ja maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset voidaan mahdollisimman hyvin saavuttaa. Arvioinnin tulokset viedään avoimesti osallisten, viranomaisten ja päättäjien tietoon. Päätöksentekovaiheisiin liittyvät erityisesti ne arviointitulokset, jotka kertovat kaavatyölle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta.

Koska maakuntakaavalla on oikeudellisia vaikutuksia kuntien kaavoitukseen, viranomaisten toimintaan ja eräissä tapauksissa myös yksittäisiin maanomistajiin, kiinnitetään kaavan oikeusvaikutusten riittävään ja selkeään esittämiseen erityistä huomiota. Vaikutusten arviointia tehdään kaavan laadinnan aikana myös siksi, että voidaan tunnistaa maanomistajille tai muille oikeuden haltijoille mahdollisesti syntyvät haitat, välttää niiden kohtuuttomuus ja varmistaa siten kaavan toteuttamisedellytykset.

Vaikutusten arvioinnin tuloksiin voi tutustua osana kaavamateriaalia, jota tuotetaan kirjallise-

na ja sähköisessä muodossa. Kaavaselostuksessa esitetään arviointituloksia eri näkökulmista sekä yhteenvedo kaavan vaikutusten arvioimiseksi tehdyistä selvityksistä ja todetuista merkittävistä vaikutuksista. Myös teemakohtaisiin selvityksiin ja kehityskuviin sekä niiden mahdollisesti sisältämiin vaihtoehtoihin liittyy vaikutusten arviointia, jonka perusteella päätetään kaavatyön jatkotyöstämiseen valittavista ratkaisuista.

6.2. Vaikutusalueet

Kaavan vaikutusalueeseen kuuluvat varsinaisen kaava-alueen 26 kunnan lisäksi ne ulkopuoliset alueet, jolle kaavassa suunniteltava alueiden käyttö aiheuttaa olennaisia vaikutuksia. Vaikutusalueet ovat hallinnollisia, toiminnallisia tai luonnonmaantieteellisiä. Maakuntakaavan yleispiirteisestä roolista johtuen vaikutukset ovat myös ylikunnallisia. Kaavaratkaisu aiheuttaa vaikutuksia myös maakunnan ulkopuolella. Vaikutukset ulottuvat erityisesti kaava-alueeseen rajoittuvien Varsinais-Suomen, Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen ja Kymenlaakson maakuntiin ja niiden jäsenkuntien alueille.

Vaikutusten merkittävyys ja vaikutusalueen raja vaihtelevat kaavassa käsiteltävien toimintojen ja maankäyttömuotojen mukaan. Eri aihealueiden luonteen ja laajuuden mukaan vaikutukset voivat vaihdella ylikunnallisista yli maakuntarajojen ulottuviin ja jopa koko valtakuntaa koskeviin

vaikutuksiin. Luonnonmaantieteellisin perustein muodostuvan vaikutusalueen rajaa määrittävät mm. viherrakenteeseen kuuluvan ekologisen verkoston maakunnalliset ja ylimaakunnalliset ominaisuudet. Logistiikka puolestaan muodostaa omia toiminnallisia vaikutusalueitaan. Maakuntaa laajempia, osin valtakunnallisia vaikutuksia syntyy muun muassa satamia koskevien aluevarausten kautta. Vaikutukset heijastuvat myös laajemmin Itämeren alueelle.

Alueet, joille olennaisia vaikutuksia syntyy, tarkentuvat kaavatyön aikana kaavan sisältöratkaisujen ja arviointityön edetessä ja mm. osallisten kuulemisen ja tehtävien selvitysten seurauksena. Tarkasteltavat vaikutusalueet ja niiden rajausperusteet kuvataan kaavaselostuksessa.

6.3. Mitä ja miten arvioidaan

Vaikutuksia arvioidaan kaavan kaikissa laadintavaiheissa ja se tehdään kussakin työvaiheessa tarkoituksenmukaisin menetelmin. Lähtökohta on, että kaava perustuu riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin myös vaikutusten arvioinnin osalta. Olennaista on, että vaikutuksia arvioidaan sillä tasolla ja tarkkuudella kuin maakuntakaava yleispiirteisellä kaavana edellyttää.

Kaavaratkaisun kokonaisvaikutuksia arvioidaan suhteessa MRL:n mukaisiin maakuntakaavan sisältövaatimukseen ja valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin. Lisäksi vaikutuksia arvioidaan voimassa oleviin maakuntakaavoihin sekä muihin maakunnallisiin tavoitteisiin ja ohjelmiin.

Tärkeää on myös kaavamerkintäkohtainen vaikutustarkastelu. Tarkoituksena on käyttää runko-

na aikaisemmissa Uudenmaan maakuntakaavoissa käytettyä arviointitapaa sitä edelleen kehittäen. Maakuntakaavan vaikutuksia arvioidaan suhteessa seuraaviin:

- alueidenkäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen
- liikenne ja yhdyskuntahuoltoon
- luontoon, maisemaan, ympäristöön ja kulttuuriperintöön
- talouteen ja elinkeinoihin
- asukkaisiin, elinoloihin ja yhteisöihin

Vaikutusten arviointia tehdään sekä liiton omana työnä että ulkopuolisina toimeksiantoina, joista osan muodostavat asiantuntijalausunnot. Arvioinnissa hyödynnetään aikaisempaa enemmän paikkatietoaineistoa ja sen käsittelyyn kehitettyjä uusimpia menetelmiä. Työt toteutetaan sekä erillisinä arviointikokonaisuuksina että osiina aihe- tai aluekohtaisten selvitysten, kehityskuvien ja niiden sisältämien mahdollisten vaihtoehtotarkasteluiden yhteydessä. Arvioinnissa käytetään soveltuvin osin hyväksi liiton aikaisempia kaava-arvioiteja ja arviointiselvityksiä, joita on tehty mm. kuntakaavoitukseen ja YVA-lain mukaisiin hankkeisiin liittyen.

Vaikutukset Natura 2000-verkostoon arvioidaan aluekohtaisesti ja varaudutaan tarvittaessa vaikutusten selvittämiseen luonnonsuojelulain edellyttämällä tarkkuudella. Lisäksi varaudutaan vaikutusten arviointiselvityksiin myös mahdollisten muiden erityistarkastelua vaativien aihealueiden osalta.

Sitä, miten ja mitä vaikutuksia maakuntakaavaa laadittaessa arvioidaan, on säädetty maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL 9 §) ja -asetuksessa (MRA 1 §).

MRL 9 §: Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävät suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

MRA 1 §: Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

- ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.

7. OSALLISILLA ON MAHDOLLISUUS VAIKUTTA

Kaavasta kerätään palautetta monissa eri vaiheissa ja monilla eri tavoilla. Ensimmäinen mahdollisuus antaa palautetta on kaavan vireilletulon ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman julkistamisen yhteydessä. Myöhemmin osalliset voivat antaa mielipiteen kaavaluonnoksesta ja muistutuksen kaavaehdotuksesta. Kaikissa näissä keskeisissä vaiheissa Uudenmaan liitto myös pyytää lausunnot Uudenmaan kunnilta ja muilta keskeisiltä sidosryhmiltä.

7.1. Miksi osallistuminen on tärkeää

Vuorovaikutuksen kautta vahvistetaan yhteistä päämäärää kehittää Uudestamaasta kilpailukykyinen, kestävä ja hyvinvoiva maakunta. Kaavan sisällöstä, vaikutuksista ja muista keskeisistä kysymyksistä on tärkeää saada näkemyksiä kaikilta, joiden elämään tai toimintaan maakuntakaavoitus vaikuttaa. Eri vaiheissa saatua palautetta ja ulkopuolisia arviointeja hyödynnetään valmistelussa ja kaavaprosessissa. Osallistuminen tuo tärkeää sisältöä kaavaprosessiin poliittisten päätösten pohjaksi. Yhteistyötä tekemällä sitoudutaan yhteisten tavoitteiden totuttamiseen.

Yhteistyö jäsenkuntien, keskeisten viranomais- tahojen ja sidosryhmien kanssa on tärkeä osa kaavaprosessia. Neuvotteluja lähtökohdista, tavoitteista, sisällöstä ja ratkaisuvaihtoehdoista käydään koko kaavaprosessin ajan.

7.2. Ketkä osallistuvat kaavan tekemiseen

Uuttamaata käsittelevät maakuntakaavat laaditaan Uudenmaan liitossa, joka on alueensa kuntien omistama kuntayhtymä. Maakuntaliiton asiantuntijoiden lisäksi kaavan tekemiseen osallistuu laajalti alueen kuntien virkamiehiä ja päättäjiä, ulkopuolisia asiantuntijoita muun muassa korkeakouluista ja tutkimuslaitoksista, eri ministeriöistä sekä kaavan teemoihin liittyvistä järjestöistä. Kaavatyön valmistelun tueksi on perustettu kaavan teemojen asiantuntijaryhmät, joihin on koottu liiton sidosryhmistä asiantuntijoita täydentämään liiton omaa asiantuntemusta. Ryhmät toimivat kaavan laadinnan keskusteluryhminä, mutta varsinaiset päätökset tehdään maakuntahallituksessa ja -valtuustossa.

Kunnat osallistuvat kaavan valmisteluun monin tavoin. Kaavatyön aikana kuntien viranhaltijat ja

Vuorovaikutuksesta kaavaa valmisteltaessa on säädetty maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL 62 §).

Kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työnteekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.

päättäjät pääsevät osallistumaan kaavan laadintaan erilaisissa asiantuntijaryhmissä, työpajojen ja seminaarien kautta sekä verkossa. Lisäksi kunnilta pyydetään lausunnot kaavan laadinnan eri vaiheissa.

Kaavan keskeiset päätökset tehdään maakuntahallituksessa, joka muodostuu jäsenkuntien poliitikoista. Maakuntahallitus hyväksyy osallistumis- ja arviointisuunnitelman, asettaa kaava- luonnoksen nähtäville, pyytää kaavaehdotuksesta lausunnot, hyväksyy nähtävilleasetettavan kaavaehdotuksen sekä esittää valtuustolle lopullisen kaavaehdotuksen hyväksymistä. Lopuksi kaava hyväksytään kuntapoliitikoista muodostetussa maakuntavaltuustossa.

Osallistumismahdollisuus on myös kaikilla muilla, jotka haluavat olla mukana kehittämässä maakuntaa ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:ssä on mainittu ne tahot, jotka ovat osallisia maakuntakaavatyössä.

7.3. Miten ja milloin voin osallistua

Osallisilla on mahdollisuus antaa palautetta kolmessa eri vaiheessa lakisääteisten nähtävillöiden aikana. Näitä ovat aloitusvaiheen vireilletulo, valmisteluaineiston eli luonnoksen nähtävillöo ja kaavaehdotuksen nähtävillöo. Näiden tarkat ajankohdat varmistuvat kaavatyön edetessä. Osallisten kirjalliset mielipiteet ja muistutukset on toimitettava Uudenmaan liitolle ennen kunkin nähtävillöoajan päättymistä. Nähtävillöo aika on vähintään 30 päivää.

Myös viranomais- ja sidosryhmäneuvottelut sekä vapaamuotoinen keskustelu kaavan valmistelijoiden kanssa ovat tärkeitä osallistumisen muotoja. Lain mukaiset viranomaisneuvottelut järjestetään kaavan aloitusvaiheessa ja kaavaehdotusvaiheessa. Kaavasta ja sen valmisteluaineistosta pyydetään myös viranomaisten mielipiteitä ja lausuntoja kaavan virallisten nähtävillöoajien yhteydessä. Näiden kautta kaavatyöhön saadaan käytännönläheisiä ja ajankohtaisia kunta- ja

asiantuntijanäkökulmia. Kaavaprosessin aikana järjestetään myös eri kohderyhmille suunnattuja seminaareja ja keskustelutilaisuuksia.

Palautteen antamisen toivotaan painottuvan nähtävillöolovaiheisiin, jolloin palautteesta on eniten hyötyä kaavan valmistelulle. Vapaamuotoista palautetta on kuitenkin mahdollista antaa koko kaavaprosessin ajan. Paras tapa antaa palautetta on kirjallisesti, jotta asia ja näkemykset voidaan dokumentoida tarkasti.

Palautetta voi antaa myös karttapalvelussa, jolloin asia kohdistuu varmasti oikeaan paikkaan. Karttapalvelu osoitteessa: <http://kartta.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaavat/>

7.4. Mistä lisää tietoa

Uudenmaan liiton nettisivuilla (www.uudenmaanliitto.fi) tiedotetaan aina kun kaavaprosessissa tapahtuu jotain merkittävää. Kaavan vireilletulosta sekä nähtävillä oloista kuulutetaan Uudenmaan liiton ja jäsenkuntien virallisilla ilmoitustauluilla sekä Uudenmaan liiton ilmoituslehdissä. Uudenmaan liiton ilmoituslehdet ovat Aamuposti, Borgåbladet, Keski-Uusimaa, Länsi-Uusimaa, Uusimaa ja Västra Nyland sekä valtakunnalliset Helsingin Sanomat ja Hufvudstadsbladet.

Asiakirjat toimitetaan valmistelun kaikissa vaiheissa nähtäville myös Uudenmaan liiton jäsenkuntien virallisille ilmoitustauluille. Lisäksi aineistot ovat nähtävillä tutustumista ja kommentointia varten Uudenmaan liiton toimistossa (Esterinportti 2 B) ja Uudenmaan liiton verkkosivuilla.

Maakuntakaavoituksen ajankohtaisia asioita voi seurata myös sähköpostitse toimitettavasta uutiskirjeestä. Postituslistalle voi liittyä lähettämällä pyynnön osoitteeseen: maakuntakaavoitus@uudenmaanliitto.fi.

Tarvittaessa yhteyttä voi ottaa myös suoraan kaavan valmistelijoihin. Parhaiten tämä käy sähköpostilla tai puhelimitse. Asiantuntijoiden yhteystiedot löytyvät viimeiseltä sivulta.

Osallistumismenettelyistä ja tiedottamisesta on säädetty maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL 63 §, 65 § sekä MRA 30 § ja 32a §).

Kaavaprosessin aikana järjestetään vähintään kaksi lakisääteistä viranomaisneuvottelua (MRL 66 §, MRA 11 §) Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä niiden ministeriöiden kesken, joita asia koskee. Neuvotteluihin kutsutaan lisäksi viranomaiset, joiden toimialaa asia saattaa koskea. Neuvotteluista laaditaan pöytäkirjat, joista ilmenevät keskeiset esillä olleet asiat ja kannanotot.

Ehdotusvaiheen muistutuksiin ja lausuntoihin annetaan kirjallinen vastine. Jos kaavaehdotusta muutetaan olennaisesti sen jälkeen, kun se on asetettu julkisesti nähtäville, se asetetaan uudelleen nähtäville. Maakuntakaavan hyväksyy maakuntavaltuusto ja sen päätöksestä voi valittaa hallinto-oikeuteen.

LIITE 1. AIKATAULU

UUDENMAAN 4. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN AIKATAULU	2013				2014												2015												2016												-17		
	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
Aloitusvaihe																																											
Osallistumis- ja arviointisuunnitelman valmistelu																																											
Kaavan vireilletulo ja mahdollisuus antaa palautetta																																											
Osallistumis- ja arviointisuunnitelman hyväksyminen																																											
Valmisteluvaihe																																											
Aihealueittaisten kehityskuvien laatiminen																																											
Luonnoksen valmistelu																																											
Luonnos nähtäville ja lausunnoille																																											
Ehdotusvaihe																																											
Lausuntojen ja mielipiteiden käsittely																																											
Ehdotuksen valmistelu																																											
Ehdotuksen hyväksyminen																																											
Ehdotus nähtäville ja lausunnoille																																											
Hyväksymisvaihe																																											
Vastineet lausunnoista ja muistutuksista																																											
Kaavaehdotuksen viimeistely																																											
Kaavan hyväksyminen maakuntavaltuustossa																																											
Valitusmahdollisuus																																											
Valitusmahdollisuus hyväksymispäätöksestä hallinto-oikeuteen																																											
Vahvistamisvaihe																																											
Vahvistaminen ympäristöministeriössä																																											
Osallisuus																																											
Vaikutusten arviointi																																											

Aikatauluun on päivitetty 1.2.2016 voimaan tulleet Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset muutokset, joiden mukaan ympäristöministeriö ei enää vahvista maakuntakaavoja (MRL 31§) ja kaavan hyväksymispäätöksestä on mahdollista valittaa hallinto-oikeuteen (MRL 188§).

LIITE 2. VALTAKUNNALLISET ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEET

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Ne on hyväksytty valtioneuvostossa 30.11.2000 ja tarkistettu 13.11.2008 tavoitteiden sisällön osalta. Tavoitteiden tehtävänä on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet koskevat toimivaa aluerakennetta, eheytyvää yhdyskuntarakennetta ja elin-

ympäristön laatua, kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja sekä toimivia yhteysverkostoja ja energiahuoltoa. Lisäksi asetetaan erityistavoitteita Helsingin seudulle.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat laaja kokonaisuus, joka jakautuu yleistavoitteisiin ja erityistavoitteisiin. Seuraavaan taulukkoon on koottu tarkistettut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja merkitty, mitkä niistä erityisesti liittyvät Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan sisältöön.

Toimiva aluerakenne		Viher- rakenne	Kulttuuri- ympäristöt	Tuuli- voima	Logis- tiikka	Elin- keinot ja inno- vaatiotoim.
Yleistavoitteet	Alueidenkäytöllä tuetaan aluerakenteen tasapainoista kehittämistä sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyä ja kansainvälisen aseman vahvistamista hyödyntämällä mahdollisimman hyvin olemassa olevia rakenteita sekä edistämällä elinympäristön laadun parantamista ja luonnon voimavarojen kestävä hyödyntämistä. Aluerakenteen ja alueidenkäytön kehittäminen perustuu ensisijaisesti alueiden omiin vahvuuksiin ja sijaintitekijöihin.	X	X	X	X	X
	Aluerakennetta kehitetään monikeskuksisena ja verkottuvana sekä hyviin liikenneyhteyksiin perustuvana kokonaisuutena. Toimivan aluerakenteen runkona kehitetään Helsingin seutua, maakuntakeskuksia sekä kaupunkiseutujen ja maaseudun keskusten muodostamaa verkostoa. Eteläisessä Suomessa aluerakenne perustuu erityisesti Helsingin ja alueen muiden kaupunkikeskusten välisiin raideliikenneyhteyksiin.					X
	Alueidenkäytöllä edistetään kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutusta sekä kyläverkoston kehittämistä. Erityisesti harvaan asutulla maaseudulla ja taantuvilla alueilla kiinnitetään alueidenkäytössä huomiota jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen sekä elinkeinotoiminnan ja muun toimintapohjan monipuolistamiseen. Alueidenkäytössä otetaan huomioon haja-asutukseen ja yksittäistoimintoihin perustuvat elinkeinot sekä maaseudun tarve saada uusia pysyviä asukkaita.	X				X
Erityistavoitteet	Maakunnan suunnittelussa yhteistyössä maakuntien liittojen kesken on selvitettävä ne alue- ja yhdyskuntarakenteeseen ja muuhun alueidenkäyttöön liittyvät toimenpiteet, joilla edistetään ylimaakunnallisten kehittämisvyöhykkeiden muodostamista ja niiden kehittämisedellytyksiä. Maakunnan suunnittelussa on esitettävä valtakunnallisesti tärkeät vyöhykkeet sekä kaupunki- ja taajamaverkostot ja niiden kehittämisperiaatteet.	X	X		X	
	Maakunnan suunnittelussa on selvitettävä maaseudun alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä kyläverkoston kehittämiseen liittyvät toimenpiteet, joilla edistetään olemassa olevien rakenteiden hyödyntämistä, palvelujen saatavuutta, maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistamista sekä ympäristöarvojen säilymistä.	X	X			X
	Maakunnan suunnittelussa on mahdollisuuksien mukaan selvitettävä ja edistettävä alueidenkäytön järjestämistä raja-alueilla. Samalla tulee kiinnittää huomiota alue- ja yhdyskuntarakenteen toimivuuteen sekä elinkeinotoiminnan tarpeiden ja ympäristöarvojen yhteensovittamiseen.	X	X	X	X	X
	Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvattava riittävät alueelliset edellytykset varuskunnille, ampuma- ja harjoitusalueille, varikkotoiminnalle sekä muille maanpuolustuksen ja rajavalvonnan toimintamahdollisuuksille. Samalla on huomioitava muun yhdyskuntarakenteen, elinympäristön laadun ja ympäristöarvojen asettamat vaatimukset.	X		X		

Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu		Viher- rakenne	Kulttuuri- ympäristöt	Tuuli- voima	Logis- tiikka	Elinkeinot ja innovaa- tiotoin.	
Yleistavoitteet	Alueidenkäytöllä edistetään yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyttä. Olemassa olevia yhdyskuntarakenteita hyödynnetään sekä eheytetään kaupunkiseutuja ja taajamia. Taajamia eheyttäessä parannetaan elinympäristön laatu.	X	X				
	Yhdyskuntarakennetta kehitetään siten, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa ja mahdollisuuksien mukaan asuinalueiden läheisyydessä siten, että henkilöautoliikenteen tarve on mahdollisimman vähäinen. Liikenneturvallisuutta sekä joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä parannetaan						X
	Alueidenkäytöllä edistetään elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä osoittamalla elinkeinotoiminnalle riittävästi sijoittumismahdollisuuksia olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta hyödyntäen. Runsaasti henkilöliikennettä aiheuttavat elinkeinoelämän toiminnot suunnataan olemassa olevan yhdyskuntarakenteen sisään tai muutoin hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärelle			X	X	X	
	Kaupunkiseutujen työssäkäyntialueilla varmistetaan alueidenkäytölliset edellytykset asuntorakentamiselle ja sen tarkoituksenmukaiselle sijoittumiselle sekä hyvälle elinympäristölle.	X					
	Kaupunkiseutuja kehitetään tasapainoisina kokonaisuuksina siten, että tukeudutaan olemassa oleviin keskuksiin. Keskuksia ja erityisesti niiden keskusta-alueita kehitetään monipuolisina palvelujen, asumisen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueina						X
	Alueidenkäytössä kiinnitetään erityistä huomiota ihmisten terveydelle aiheutuvien haittojen ja riskien ennalta ehkäisemiseen ja olemassa olevien haittojen poistamiseen.			X	X	X	
Erityistavoitteet	Alueidenkäytön suunnittelussa olemassa olevat tai odotettavissa olevat ympäristöhaitat ja poikkeukselliset luonnonolot tunnistetaan ja niiden vaikutuksia ehkäistään. Alueidenkäytössä luodaan edellytykset ilmastomuutokseen sopeutumiselle.	X			X		
	Maakuntakaavan ja yleiskaavan lähtökohtana on oltava perusteltu väestönkehitysarvio. Maakunnan suunnittelussa ja yleiskaavoituksessa on tarkasteltava pitkällä aikavälillä sekä taajama- että maaseutualueiden väestömäärän kehityksen erilaisia vaihtoehtoja.						
	Maakuntakaavoituksessa ja yleiskaavoituksessa tulee edistää yhdyskuntarakenteen eheyttämistä ja esittää eheyttämiseen tarvittavat toimenpiteet. Erityisesti kaupunkiseuduilla on varmistettava henkilöautoliikenteen tarvetta vähentävä sekä joukkoliikennettä, kävelyä ja pyöräilyä edistävä liikennejärjestelmä. Kaupunkiseuduilla on myös varmistettava palvelujen saatavuutta edistävä keskusjärjestelmä ja palveluverkko sekä selvitettävä vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen.						
	Alueidenkäytön suunnittelulla on huolehdittava, että asunto- ja työpaikkarakentamiseen on tarjolla riittävästi tonttimaata.						X
	Alueidenkäytön suunnittelussa uusia huomattavia asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita ei tule sijoittaa irralleen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta. Vähittäiskaupan suuryksiköt sijoitetaan tukemaan yhdyskuntarakennetta. Näistä tavoitteista voidaan poiketa, jos tarve- ja vaikutusselvityksiin perustuen pystytään osoittamaan, että alueen käyttöönotto on kestävä kehityksen mukaista.				X	X	
	Alueidenkäytön suunnittelussa on maaseudun asutusta sekä matkailu- ja muita vapaa-ajan toimintoja suunnattava tukemaan maaseudun taajamia ja kyläverkostoa sekä infrastruktuuria.						X
	Alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä olemassa olevan rakennuskannan hyödyntämistä sekä luotava edellytykset hyvälle taajamakuvalle. Taajamia kehitettäessä on huolehdittava siitä, että viheralueista muodostuu yhtenäisiä kokonaisuuksia.	X	X				
	Alueidenkäytössä on varattava riittävät alueet jalankulun ja pyöräilyn verkostoa varten sekä edistettävä verkostojen jatkuvuutta, turvallisuutta ja laatua.						
	Alueidenkäytössä on otettava huomioon viranomaisten selvitysten mukaiset tulvavaara-alueet ja pyrittävä ehkäisemään tulviin liittyvät riskit. Alueidenkäytön suunnittelussa uutta rakentamista ei tule sijoittaa tulvavaara-alueille. Tästä voidaan poiketa vain, jos tarve- ja vaikutusselvityksiin perustuen osoitetaan, että tulvariskit pystytään hallitsemaan ja että rakentaminen on kestävä kehityksen mukaista. Alueidenkäytön suunnittelussa on tarvittaessa osoitettava korvaavat alueidenkäyttöraiskat yhdyskuntien toimivuuden kannalta erityisen tärkeille toimintoille, joihin liittyy huomattavia ympäristö- tai henkilövahinkoriskejä.	X					
	Yleis- ja asemakaavoituksessa on varauduttava lisääntyviin myrskyihin, rankkasateisiin ja taajamatulviin.						
	Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välillä on jätettävä riittävän suuri etäisyys. Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset sekä vaarallisten aineiden kuljetusreitit ja niitä palvelevat kemikaalirastapihat on sijoitettava riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.	X				X	X
	Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen maa- ja kallioperän soveltuvuus suunniteltuun käyttöön. Pilaantuneen maa-alueen puhdistustarve on selvitettävä ennen ryhtymistä kaavan toteuttamistoimiin.						
	Alueidenkäytössä on ehkäistävä melusta, tärinästä ja ilman epäpuhtauksista aiheutuvaa haittaa ja pyrittävä vähentämään jo olemassa olevia haittoja. Uusia asuinalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja ei tule sijoittaa melualueille varmistamatta riittävää meluntorjuntaa.				X	X	X
	Maakuntakaavoituksessa on osoitettava jätteenkäsittelylaitoksille alueet siten, että pääosin kaikki syntyvä jäte voidaan hyödyntää tai käsitellä valtakunnallisesti tai alueellisesti tarkoituksenmukaisesti, tarvittaessa ylimaakunnallisena yhteistyönä.						
Alueidenkäytössä tulee edistää energian säästämistä sekä uusiutuvien energialähteiden ja kaukolämmön käyttöedellytyksiä.				X			
Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava terveellisen ja hyvälaatuisen veden riittävä saanti ja se, että taajamien alueelliset vesihuoltoratkaisut voidaan toteuttaa. Lisäksi alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon jätevesihaittojen ehkäisy	X				X	X	

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat		Viher- rakenne	Kulttuuri- ympäris- töt	Tuuli- voima	Logis- tiikka	Elinkeinot ja innovaa- tiotom.
Yleistavoitteet	Alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä.		X			
	Alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Ekologisten yhteyksien säilymistä suojelualueiden sekä tarpeen mukaan niiden ja muiden arvokkaiden luonnonalueiden välillä edistetään.	X	X			
	Alueidenkäytöllä edistetään luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua parantamalla moninaiskäytön edellytyksiä. Suojelualueverkoston ja arvokkaiden maisema-alueiden ekologisesti kestävää hyödyntämistä edistetään virkistyskäytössä, matkailun tukialueina sekä niiden lähialueiden matkailun kehittämisessä suojeluta-voitteita vaarantamatta. Alueidenkäytössä edistetään kyseiseen tarkoitukseen osoitettujen hiljaisten alueiden säilymistä.	X	X			
	Alueidenkäytöllä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä siten, että turvataan luonnonvarojen saatavuus myös tuleville sukupolville. Alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa otetaan huomioon luonnonvarojen sijainti ja hyödyntämismahdollisuudet.	X				
	Alueidenkäytössä edistetään vesien hyvän tilan saavuttamista ja ylläpitämistä.	X				
Erityistavoitteet	Alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina. Maakuntakaavoituksessa on osoitettava valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja maisemat. Näillä alueilla alueidenkäytön on sovelluttava niiden historialliseen kehitykseen.		X			
	Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Alueidenkäyttöä on ohjattava siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota.	X				
	Maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon vesi- ja rantaluonnon suojelun tai virkistyskäytön kannalta erityistä suojelua vaativat vesistöt	X				
	Maakuntakaavoituksessa on luotava alueidenkäytölliset edellytykset ylikunnallisesti merkittävien virkistyskäytön reitistöjen ja verkostojen muodostamiselle. Maakuntakaavoituksella ja yleiskaavoituksella on luotava alueidenkäytölliset edellytykset seudullisten virkistysalueiden muodostamiselle erityisesti Etelä-Suomessa ja suurilla kaupunkiseuduilla.	X				
	Maakunnan suunnittelussa on tuettava matkailukeskusten ja -alueiden verkottumista sekä vapaa-ajan käytön vyöhykkeiden kehittämistä niin, että muodostuu toimivia palvelukokonaisuuksia. Ensisijaisesti on kehitettävä olemassa olevia matkailukeskuksia ja -alueita. Alueidenkäytön suunnittelussa matkailualueita tulee eheyttää ja osoittaa matkailun kehittämiselle riittävät alueet.					
	Alueidenkäytön suunnittelussa rantaan tukeutuva loma-asutus on suunniteltava siten, että turvataan luontoarvoiltaan arvokkaiden ranta-alueiden säilyminen sekä loma-asumisen viihtyisyys.	X				
	Maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon käyttökelpoiset kiviainesvarat sekä niiden kulutus ja kulustarve pitkällä aikavälillä sekä sovitettava yhteen kiviaineshuolto- ja suojelutarpeet. Kiviainesten ottoon osoitettavien alueiden on perustuttava arviointiin, jossa selvitetään alueiden luonto- ja maisema-arvot sekä toisaalta soveltuvuus vesi- ja kiviaineshuoltoon.	X				
	Alueidenkäytössä on otettava huomioon pohja- ja pintavesien suojelutarve ja käyttötarpeet. Pohjavesien pilaantumis- ja muuttamisriskejä aiheuttavat laitokset ja toiminnot on sijoitettava riittävän etäälle niistä pohjavesialueista, jotka ovat vedenhankinnan kannalta tärkeitä ja soveltuvat vedenhankintaan.	X			X	X
	Maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon turvetuotantoon soveltuvat suot ja sovitettava yhteen tuotanto- ja suojelutarpeet. Turpeenottoalueiksi varataan jo ojitettuja tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneita soita ja käytöstä poistettuja suopeltoja. Turpeenoton vaikutuksia on tarkasteltava valuma-alueittain ja otettava huomioon erityisesti suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja muiden ympäristönäkökohtien sekä taloudellisuuden asettamat vaatimukset.	X				
	Ilman erityisiä perusteita ei hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita tule ottaa taajamatoimintojen käyttöön eikä hyviä ja laajoja metsätalousalueita pirstoa muulla maankäytöllä	X				

Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto		Viher- rakenne	Kulttuuri- ympäristöt	Tuuli- voima	Logis- tiikka	Elinkeinot ja innovaa- titoim.
Yleistavoitteet	Liikennejärjestelmiä suunnitellaan ja kehitetään kokonaisuuksina, jotka käsittävät eri liikennemuodot ja palvelevat sekä asutusta että elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Liikennejärjestelmä ja alueidenkäyttö sovitetaan yhteen siten, että vähennetään henkilöautoliikenteen tarvetta ja parannetaan ympäristöä vähän kuormittavien liikennemuotojen käyttöedellytyksiä. Erityistä huomiota kiinnitetään lisäksi liikenneturvallisuuden parantamiseen.				X	
	Tarvittaviin liikenneyhteyksiin varaudutaan kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia pääliikenneyhteyksiä ja -verkostoja.				X	
	Alueidenkäytössä turvataan energiahuollon valtakunnalliset tarpeet ja edistetään uusiutuvien energialähteiden hyödyntämismahdollisuuksia.			X		
Eritystavoitteet	Alueidenkäytössä on turvattava olemassa olevien valtakunnallisesti merkittävien ratojen, maanteiden ja vesiväylien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä valtakunnallisesti merkittävien satamien ja lentoasemien sekä rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet				X	
	Alueidenkäytön suunnittelussa on säilytettävä mahdollisuudet toteuttaa moottoriväylä välillä Helsinki–Vaalimaa, uudet rautatieyhteydet Helsingistä Turun ja Pietarin suuntiin sekä muita valtakunnallisesti merkittäviä väyliä. Alueidenkäytön suunnittelussa on lisäksi turvattava vesiliikenteen yhteysmahdollisuudet Saimaan vesistöstä Suomenlahteen. Alueidenkäytön suunnittelussa on osoitettava sijaintipaikka Helsingin seudun lentokentälle tätä koskeviin selvityksiin ja vaikutusarviointeihin perustuen.				X	
	Alueidenkäytössä on edistettävä matka- ja kuljetusketjujen toimivuutta ja turvattava edellytykset julkiselle liikenteelle sekä eri liikennemuotojen yhteistyön kehittämiselle. Alueidenkäytön suunnittelussa on varattava riittävät alueet tavara- ja henkilöliikenteen terminaalien ja matkakeskusten toimintaa ja kehittämistä varten. Nopean liikenteen junaratayhteyksiä toteutettaessa on huolehdittava lähi- ja taajamaliikenteen toimintaedellytyksistä.				X	
	Lentoasemien ympäristön maankäytössä tulee ottaa huomioon lentoliikenteen turvallisuuteen liittyvät tekijät, erityisesti lentoesteiden korkeusrajoitukset, sekä lentomelun aiheuttamat rajoitukset. Uusia lentoasemia suunniteltaessa ja olemassa olevia kehitettäessä tulee ottaa huomioon asutus ja muut melulle herkäät toiminnot. Alueidenkäytössä on turvattava lentoliikenteen nykyisten varalaskupaikkojen ja lennonvarmistusjärjestelmien kehittämismahdollisuudet sekä sotilasilmailun tarpeet			X	X	
	Alueidenkäytössä on turvattava valtakunnallisesti merkittävien viestintäjärjestelmien tarpeet hyödyntämällä rakennelmien yhteiskäyttöä ja edistämällä maankäytön tehokkuutta. Teleliikenteen mastojen sijoittamisessa on erityistä huomiota kiinnitettävä maisemallisten arvojen säilyttämiseen					
	Maakuntakaavoituksessa on osoitettava ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävät voimajohtojen linjaukset siten, että niiden toteuttamismahdollisuudet säilyvät. Suunnittelussa on otettava huomioon sekä tarpeelliset uudet linjaukset että vanhojen verkostojen parantamisen ja laajentamisen tarpeet. Voimajohtolinjauksissa on ensisijaisesti hyödynnettävä olemassa olevia johtokäytäviä.					
	Alueidenkäytössä tulee varautua uusiutuvia ja jäteperäisiä polttoaineita käyttävien energialaitosten ja niiden logististen ratkaisujen aluetarpeisiin osana alueen energia- ja jätehuoltoa.					
	Maakuntakaavoituksessa on osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet. Tuulivoimalat on sijoitettava ensisijaisesti keskitetysti useamman voimalan yksiköihin.			X		
	Alueidenkäytössä on varmistettava ydinvoimaloiden edellyttämät suojavyöhykkeet sekä varauduttava ydinjätteen loppusijoitukseen.					
	Maakuntakaavoituksessa on varauduttava kaukokuljettamiseen tarvittaviin maakaasu- ja öljyputkien linjauksiin siten, että niiden toteuttamismahdollisuudet turvataan.					
Edellä mainittuja yhteys- ja energiaverkostoja koskevassa alueidenkäytössä ja alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon sään ääri-ilmiöiden ja tulvien riskit, ympäröivä maankäyttö ja sen kehittämistarpeet sekä lähiympäristö, erityisesti asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet ja -alueet sekä maiseman erityispiirteet.	X	X	X	X		

Helsingin seudun erityiskysymykset		Viher- rakenne	Kulttuuri- ympäristöt	Tuuli- voima	Logis- tiikka	Elinkeinot ja innovaa- titoim.
Yleistavoitteet	Helsingin seutua kehitetään kansainvälisesti kilpailukykyisenä valtakunnallisena pääkeskuksena luomalla edellytykset riittävälle ja monipuoliselle asunto- ja työpaikkarakentamiselle, toimivalle liikennejärjestelmälle sekä hyvälle elinympäristölle.	X	X	X	X	X
	Helsingin seudulla edistetään joukkoliikenteeseen, erityisesti raiteliikenteeseen tukeutuvaa ja eheytyvää yhdyskuntarakennetta. Seudun keskuksia vahvistetaan asunto-, työpaikka- ja palvelukeskuksina.				X	X
Erityistavoitteet	Riittävän asuntotuotannon turvaamiseksi on alueidenkäytössä varmistettava tonttimaan riittävyys.					
	Alueidenkäytön suunnittelussa merkittävä rakentaminen tulee sijoittaa joukkoliikenteen, erityisesti raiteliikenteen palvelualueelle. Alueidenkäytön mitoituksella tulee parantaa joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä ja hyödyntämismahdollisuuksia. Alueidenkäytössä tulee ehkäistä olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta irrallista haja- rakentamista. Alueidenkäytön suunnittelulla tuetaan olemassa olevaa kyläverkostoa ohjaamalla rakentamista kylien yhteyteen.	X			X	
	Uusien asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueiden käyttöönotto ja jo olevien alueiden huomattava täydennysrakentaminen tulee ajoittaa siten, että mahdollisuudet joukkoliikenteen hyödyntämiseen varmistetaan.					X
	Helsingin seudun liikennejärjestelmää tulee kehittää koko seudun kattavan liikennejärjestelmäsuunnitelman avulla siten, että se hillitsee ilmastonmuutosta sekä tukee yhdyskuntarakenteen eheyttämistä ja riittävän asuntotuotannon järjestämistä.				X	
	Alueidenkäytössä on turvattava edellytykset metroverkon laajentumiselle länteen ja itään. Alueidenkäytön suunnittelussa tulee varautua raiteliikenteen laajentamiseen yhdyskuntarakentamisen ja asuntotuotannon niin edellyttäessä. Alueidenkäytössä on turvattava Helsinki-Vantaan lentoaseman kytkeminen osaksi raiteliikenneverkostoa. Raiteliikenneverkostoa laajennettaessa on otettava huomioon ympäröivä alueidenkäyttö ja lähiympäristö, erityisesti asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet sekä maiseman erityispiirteet.	X	X			
Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava väestön tarpeiden edellyttämät ylikunnalliseen virkistyskäyttöön soveltuvat, riittävän laajat ja vetovoimaiset alueet sekä niitä yhdistävän viheralueverkon jatkuvuus.	X	X				

Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet		Viher- rakenne	Kulttuuri- ympäristöt	Tuuli- voima	Logis- tiikka	Elinkeinot ja innovaa- titoim.
Yleistavoitteet	Alueidenkäytöllä edistetään rannikkoalueen, Lapin tunturialueiden ja Vuoksen vesistöalueen säilymistä luonto- ja kulttuuriarvojen kannalta erityisen merkittävinä aluekokonaisuuksina. Samalla varmistetaan, että asumisen ja elinkeinotoiminnan harjoittamisen edellytykset säilyvät. Alueiden erityispiirteet tunnistetaan ja alueidenkäyttö sovitetaan mahdollisimman tasapainoisesti yhteen poikkeuksellisten luonnonolojen, luonnon kestokyvyn ja kulttuuriarvojen turvaamiseksi. Samalla tuetaan luonnonoloihin sopeutuneiden omaleimaisten kylä- ja kulttuuriympäristöjen säilymistä ehyinä.	X	X			
	Saaristomerellä kiinnitetään huomiota alueen jakaantumiseen rannikko-, väli- ja ulkosaaristoon sekä niiden luonnon, kulttuuriympäristöjen ja asutuksen ominaispiirteiden säilymiseen. Samalla otetaan huomioon elinkeinoelämän ja pysyvän asutuksen tarpeet. Saaristomerellä turvataan kulttuurimaiseman kannalta merkittävien alueiden ja riittävän laajojen rakentamattomien alueiden säilyminen.					
	Maankohoamisrannikolla otetaan huomioon maankohoamisen taloudelliset ja ympäristölliset vaikutukset olemassa olevaa rakennetta uudistettaessa ja uutta suunniteltaessa. Jokien suistoalueilla kiinnitetään erityistä huomiota maiseman ja luonnonalouden erityispiirteisiin. Rakentamisen sijoittelussa turvataan maankohoamisrannikolle ominaisten luonnon kehityskulkujen alueellinen edustavuus.					

LIITE 3. SANASTOA

- **Alueiden kehittämislaki**
Laki ohjaa alueiden kehittämistä ja sisältää säännökset alueiden kehittämisen tavoitteista, suunnittelujärjestelmään liittyvistä tehtävistä ja niitä hoitavista viranomaisista.
- **Ekologinen verkosto**
Koostuu luonnon ydinalueista ja ekologisista käytävistä. Se edistää luonnon monimuotoisuutta, muodostaa eläinten merkittävän leviämis- ja levittäytymistien alueelta toiselle ja varmistaa elävän luonnon ekologisen toiminnan.
- **Ekosysteemipalvelut**
Aineelliset ja aineettomat hyödyt, joita ihminen saa ekosysteemien rakenteesta ja toiminnasta
- **Innovaatiotoiminta**
Toimenpiteitä, jotka tuottavat tai joiden tavoitteena on tuottaa uusia tai parannettuja tuotteita tai prosesseja eli innovaatioita.
- **Kehityskuva**
Yhteinen näkemys tulevaisuuden tavoitetilasta pitkällä aikavälillä (usein 20–40 vuotta). Maakuntakaavan kehityskuvat sisältävät taustaselvitysten tulokset, kunkin teeman kehittämistavoitteet ja tavoitetilan kuvauksen vuonna 2040.
- **Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL)**
Alueidenkäyttöä, kaavoitusta ja rakentamista ohjaava laki.
- **Maankäyttö- ja rakennusasetus (MRA)**
Maankäyttö- ja rakennuslakia täsmentävä ja täydentävä säädös.
- **Maisemahäiriö**
Visuaalisesti lieviä, maisemaa heikentäviä ja rikkovia elementtejä. Tällainen häiriö saattaa kohdistua luonnonpiirteisiin, kulttuuripiirteisiin ja pahimmillaan se voi näkyä koko maisemakuvassa.
- **Metropolialue**
Seutu, jonne suuren kaupunkialueen välitön taloudellinen, sosiaalinen ja toiminnallinen vaikutus ulottuu.
- **Natura 2000 -verkosto**
Turvaa Euroopan unionin luontodirektiivissä määriteltyjen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjä. Tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen.
- **Viheryhteys**
Laajempia viheralueita yhdistävä viheralue, joka palvelee ihmisten liikkumista ja virkistäytymistä, eliöiden liikkumista ja leviämistä tai molempia näistä.
- **VAT**
Valtioneuvoston hyväksymät Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.
- **YVA-laki**
Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä.

Kaavan laatijoiden yhteystiedot

Riitta Murto-Laitinen, johtaja, aluesuunnittelu • +358 46 855 8551
Ilona Mansikka, kaavoituspäällikkö • +358 40 524 9186

Silja Aalto, ympäristöasiantuntija (Viherrakenne) • +358 50 303 5952
Sanna Jylhä, maakuntainsinööri (Elinkeinot ja innovaatiotoiminta) • +358 41 451 7987
Kaarina Rautio, suunnittelupäällikkö (Tuulivoima) • + 358 46 858 8890
Lasse Rekola, ympäristösuunnittelija (Vaikutusten arviointi) • +358 44 299 0678
Kristiina Rinkinen, maakunta-arkkitehti (Kulttuuriympäristöt) • +358 40 554 7297
Hannele Selin, erityisasiantuntija (Osallisuus) • +358 40 8273 592
Erkki Vähätörmä, liikenneinsinööri (Logistiikka) • +358 400 868 044

Uudenmaan liittoon osoitetut sähköpostit osoitteella:
toimisto@uudenmaanliitto.fi (kirjaamo)
maakuntakaava@uudenmaanliitto.fi

Suoraan tietylle henkilölle osoitetut viestit,
sähköpostiosoitteet ovat muodossa: etunimi.sukunimi@uudenmaanliitto.fi

4. vaihemaakuntakaavan verkkosivut:
www.uudenmaanliitto.fi/4vaihemaakuntakaava

Uudenmaan liitto // Nylands förbund
Uusimaa Regional Council // Helsinki-Uusimaa Region

Esterinportti 2 B • 00240 Helsinki • Finland
+358 9 4767 411 • toimisto@uudenmaanliitto.fi • uudenmaanliitto.fi